

Bruksela, 15 listopada 2023 r.
(OR. en)

15481/23

POLCOM 274

PISMO PRZEWODNIE

Od:	Sekretarz generalna Komisji Europejskiej (podpisała dyrektor Martine DEPREZ)
Data otrzymania:	15 listopada 2023 r.
Do:	Thérèse BLANCHET, sekretarz generalna Rady Unii Europejskiej
Nr dok. Kom.:	COM(2023) 740 final
Dotyczy:	SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY, EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU REGIONÓW na temat wdrażania i egzekwowania polityki handlowej UE

Delegacje otrzymują w załączeniu dokument COM(2023) 740 final.

Zał.: COM(2023) 740 final

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 15.11.2023 r.
COM(2023) 740 final

**SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

na temat wdrażania i egzekwowania polityki handlowej UE

{SWD(2023) 740 final}

SPIS TREŚCI

I.	Wprowadzenie	2
I.1	Streszczenie	2
I.2	Zakres niniejszego sprawozdania	9
II.	Wykorzystanie w pełni możliwości, jakie oferują umowy handlowe UE	11
II.1	Handel z partnerami preferencyjnymi – najważniejsze zmiany w 2022 r.	11
II.2	Przyspieszenie wdrażania umów handlowych UE w Azji, Amerykach, krajach objętych polityką sąsiedztwa oraz państwach Afryki, Karaibów i Pacyfiku.....	17
III.	Pomoc małym i średnim przedsiębiorstwom w odnalezieniu się w globalnym handlu.....	32
IV.	Usuwanie barier i poszukiwanie rozwiązań	37
IV.1	Aktualna sytuacja w zakresie barier w handlu oraz ich usuwanie	37
IV.2	Pojedynczy punkt kontaktowy	46
V.	Dwustronne i wielostronne egzekwowanie zobowiązań handlowych: rozstrzyganie sporów	48
V.1	Wykorzystywanie mechanizmów rozstrzygania sporów	49

I. Wprowadzenie

I.1 Streszczenie

Unijna sieć 42 preferencyjnych umów handlowych otwiera rynki i możliwości dla unijnych przedsiębiorstw, w szczególności dla 670 000 małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP), które wywożą poza UE, w zakresie handlu i inwestowania na bardziej przewidywalnych i przejrzystych warunkach handlowych. Umowy łączą Europę z biegunami wzrostu poza Unią, w przypadku których oczekuje się, że 85 % wzrostu będzie pochodzić z 2024 r. **Unijny handel towarami z 74 partnerami preferencyjnymi**¹ stanowi 44 % handlu zewnętrznego UE (2 434 mld EUR w 2022 r., co stanowi wzrost z 1 891 mld EUR rok wcześniej). W 2021 r. handel usługami UE z partnerami preferencyjnymi osiągnął 901 mld EUR, co stanowi 46 % całkowitego handlu usługami w UE (2 012 mld EUR).

Umowy handlowe UE mają pozytywny wpływ długoterminowy: w ostatnim dziesięcioleciu pomogły one utrzymać stosunkowo stabilny udział w światowym handlu towarami i usługami na poziomie 16–17 %. UE pozostaje największym blokiem handlowym pomimo zmieniającej się gospodarki światowej i wzrostu gospodarczego Chin, przy czym bezprecedensowa sieć umów nie została powielona przez inne rozwinięte gospodarki. Różnicę, jaka wynika z umów handlowych, można również dostrzec na przykładzie **Dalekiego Wschodu i Ameryki Łacińskiej**.

- Podczas gdy UE była w stanie zwiększyć swój udział w przywozie z *Korei Południowej* dzięki umowom handlowym, Japonia kontynuowała wymianę handlową na warunkach obowiązujących w ramach WTO i w ciągu ostatniego dziesięciolecia odnotowała spadek wymiany handlowej z Koreą Południową o 8 %.
- W *Ameryce Łacińskiej* udział UE w przywozie jej partnerów preferencyjnych utrzymywał się w latach 1994–2021 na stosunkowo stabilnym poziomie (około 11 %). Nie miało to miejsca w przypadku partnerów niepreferencyjnych, w przypadku których udział UE spadł z 35 % do 20 %.

Niektóre z **nowszych umów handlowych UE**, takie jak umowy z Koreą Południową, Kanadą i Wietnamem, wspierają wzrost wywozu z UE, przy czym w okresie ich obowiązywania w przypadku niektórych z odnoszących największe sukcesy sektorów zauważalny jest znaczny wzrost:

¹ Liczba partnerów przewyższa liczbę umów, biorąc pod uwagę, że wiele z umów jest zawieranych z kilkoma krajami (np. umowy o partnerstwie gospodarczym (UPG) między UE a partnerami z Afryki, Karaibów i Pacyfiku lub umowa handlowa z Ameryką Środkową); zob. również dokument roboczy służb Komisji – Broszury informacyjne dotyczące wdrażania unijnych umów handlowych – SWD(2023) 740; <https://circabc.europa.eu/ui/group/7fc51410-46a1-4871-8979-20cce8df0896/library/e0e79f42-9797-4d5d-a5c3-f00eb26b8676/details>

- ✓ od 2012 r. wywóz towarów z UE do *Korei Południowej* wzrósł średnio o 6 % rocznie, a samochodów i części o 217 % w całym okresie;
- ✓ od 2018 r. wywóz towarów z UE do *Kanady* wzrósł średnio o 7,7 % rocznie, a przetworów mlecznych o 54 % w całym okresie;
- ✓ od 2020 r. wywóz towarów z UE do *Wietnamu* wzrósł średnio o 20 % rocznie, a produktów farmaceutycznych o 152 % w całym okresie.

W 2022 r. **handel między UE a jej partnerami preferencyjnymi (z wyłączeniem handlu produktami energetycznymi)** rósł szybciej, tj. o 21,2 %, czyli 366 mld EUR, niż handel UE z partnerami, z którymi nie zawarto umowy, który wzrósł o 18,9 %. Pomimo wyzwań gospodarczych i geopolitycznych całkowita wymiana handlowa z 20 najważniejszymi partnerami preferencyjnymi UE wzrosła średnio o prawie 30 % w 2022 r. Preferencyjne umowy handlowe ułatwiają unijnym przedsiębiorstwom dostęp do rynków zagranicznych.

Jednocześnie umowy handlowe UE przyczyniają się również do **zwiększenia odporności wywozu z UE** na wstrząsy geopolityczne (takie jak niczym niesprowokowana i nieuzasadniona wojna napastnicza Rosji przeciwko Ukrainie i będąca jej wynikiem decyzja o zakończeniu zależności UE od Rosji), pomagając przedsiębiorstwom w dywersyfikacji i znalezieniu nowych rynków. W latach 2021–2022 wywóz towarów objętych sankcjami do Rosji zmniejszył się o 27 mld EUR, podczas gdy wywóz tych samych towarów z UE do partnerów preferencyjnych wzrósł o 174 mld EUR. Konkretnym przykładem jest sektor maszyn i urządzeń mechanicznych, w którym wywóz z UE do Rosji zmniejszył się o 53 %, czyli o 14 mld EUR w 2022 r. Utratę rynku zniwelował wzrost eksportu z UE do partnerów preferencyjnych (15 %, czyli 34 mld EUR), w szczególności do Meksyku (+32 %), Turcji (+27 %) i Kanady (+28 %). Umowy handlowe zmniejszają również nadmierne uzależnienie w zakresie produktów strategicznych i krytycznych od jednego miejsca przeznaczenia.

Ponadto **umowy handlowe UE również odgrywają ważną rolę w odniesieniu do przywozu**, ponieważ zapewniają niezawodny dostęp do środków produkcji, których UE potrzebuje do wzrostu gospodarczego. Realizacja wynegocjowanych zobowiązań i partnerstw nawiązanych z krajami pochodzenia pomaga **wzmocnić łańcuchy dostaw i zdywersyfikować źródła przywozu**, zmniejszając tym samym ogólną zależność UE od państw trzecich, jak ma to miejsce w przypadku surowców krytycznych i produktów energetycznych. Na przykład przywóz do UE z Kanady wzrósł w ciągu ostatniego roku o 25 %, co ułatwiła kompleksowa umowa gospodarczo-handlowa (**CETA**) z tym krajem, obejmująca głównie surowce i produkty energetyczne, które pomogły UE uniezależnić się od Rosji. Przywóz do UE surowców krytycznych niezbędnych do zielonej transformacji i europejskiej produkcji wzrósł średnio o 56 %² w porównaniu ze wzrostem przywozu tych surowców spoza UE o zaledwie 25 %. Przywóz do UE olejów ropy naftowej z Kanady (HS 27) wzrósł niemal dwukrotnie z 2,0 mld EUR w 2021 r. do 3,8 mld EUR w 2022 r.

² Przy porównywaniu okresu przed zawarciem CETA (2016) z okresem po zawarciu CETA (2022).

Skuteczność umów handlowych UE zależy w dużej mierze od ich **wdrażania i egzekwowania** oraz od zapewnienia, aby partnerzy handlowi wywiązywali się ze swoich zobowiązań. Priorytetem pozostaje zapobieganie zarówno nowym przeszkodom w handlu i inwestycjach, jak i usuwanie istniejących przeszkód.

W tym względzie zasadnicze znaczenie ma **wczesna identyfikacja** problemów napotykaných przez zainteresowane strony na rynkach państw trzecich. Utworzenie w 2020 r. **pojedynczego punktu kontaktowego**³ pomaga przedsiębiorstwom zgłaszać Komisji (domniemane) bariery w dostępie do rynku lub naruszenia zobowiązań w zakresie handlu i zrównoważonego rozwoju. Pomaga to Komisji w odpowiedniej ocenie i, w uzasadnionych przypadkach, w podejmowaniu działań następczych z odpowiednimi krajami partnerskimi. Zainteresowane strony z UE zgłaszające (domniemaną) barierę w dostępie do rynku państwa trzeciego lub naruszenie zasad zrównoważonego rozwoju związanych z handlem i zrównoważonym rozwojem lub ogólnym systemem preferencji taryfowych korzystają z **punktu kompleksowej obsługi**. Od czasu jego uruchomienia w listopadzie 2020 r. złożono ponad 90 skarg zewnętrznych, z czego ponad 30 dotyczyło nowych barier w handlu, które od tego czasu zarejestrowano i opublikowano na stronie Access2Markets⁴ i w odniesieniu do których Komisja wraz z zainteresowanymi krajami partnerskimi prowadzi działania następcze. Dwie skargi dotyczyły domniemanych naruszeń przepisów dotyczących handlu i zrównoważonego rozwoju, w przypadku których Komisja zaktualizowała również swoje wytyczne służące zwiększeniu przejrzystości i przewidywalności dla zainteresowanych stron, określając konkretne ramy czasowe, którymi dysponuje – do 120 dni – w celu dokonania wstępnej oceny oraz określenia i podjęcia odpowiednich kroków, wraz z dalszymi wyjaśnieniami, kto może wnieść skargi.

Przy **usuwaniu przeszkód w handlu** Komisja opiera się na ciągłej współpracy z partnerami handlowymi **w ramach struktur** (np. komitetów i grup roboczych) ustanowionych na mocy dwustronnych umów handlowych UE oraz w ramach WTO. Niedawnym przykładem uruchomienia struktur dwustronnych była likwidacja w 2022 r. barier w przywozie **produktów farmaceutycznych z UE do Wietnamu**, o wartości 1,5 mld EUR rocznie, osiągnięta w ścisłej współpracy z państwami członkowskimi i przemysłem Unii. Opierało się to na dwustronnym zaangażowaniu w ramach odpowiednich komitetów ustanowionych na mocy umowy handlowej między UE a Wietnamem. Niedawnym przykładem *zapobiegania barierom* poprzez mobilizację *struktur WTO* było dostosowanie przez Egipt – w wyniku dyskusji z unijnymi stowarzyszeniami branżowymi i w ramach Komitetu WTO ds. Barier Technicznych w Handlu (TBT) – planowanych przepisów dotyczących kosmetyków, które stworzyłyby niepotrzebne komplikacje dla unijnych przedsiębiorstw wchodzących na rynek egipski.

Podczas gdy większość problemów jest usuwana poprzez dwustronne zaangażowanie z partnerami, w 2022 r. UE po raz kolejny podjęła działania w zakresie **egzekwowania prawa** w przypadkach, w których inne starania nie przyniosły zadowalających rezultatów.

³ <https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/pl/content/single-entry-point-0>

⁴ <https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/pl/barriers>

Czasami podjęcie pierwszych działań zmierzających do rozstrzygania sporów w ramach WTO wystarcza, aby skupić się na wzajemnie satysfakcjonującym rozwiązaniu. Tak było w przypadku sporu prawnego, który UE wszczęła na początku 2022 r. przeciwko Zjednoczonemu Królestwu, kwestionując dyskryminujący **krajowy program subsydiowania energii wiatrowej**. Program zawierał kryterium dotyczące materiałów miejscowego pochodzenia faworyzujące produkty pochodzące ze Zjednoczonego Królestwa względem produktów przywożonych, a tym samym zachęcał przedsiębiorstwa z UE i Zjednoczonego Królestwa do pozyskiwania materiałów albo inwestowania na szczeblu lokalnym. Zaledwie cztery miesiące po tym, jak UE zwróciła się do WTO o konsultacje, strony zawarły porozumienie rozstrzygające spór, zapewniając równe warunki działania dostawcom z UE.

Na forum **WTO**, oprócz wspomnianego powyżej sporu ze Zjednoczonym Królestwem, **UE wszczęła** trzy inne **spory w ramach WTO**: dwa przeciwko *Chinom*, związane odpowiednio z dyskryminacyjnymi praktykami handlowymi dotyczącymi towarów i usług pochodzących z Litwy oraz środkami mającymi wpływ na ochronę i egzekwowanie praw własności intelektualnej, a jeden przeciwko *Egiptowi*. W tym ostatnim przypadku poczyniono częściowe postępy, ponieważ *Egipt* zobowiązał się do usprawnienia procesu rejestracji przywozu. Komisja monitoruje obecnie sytuację. Ponadto UE **zwyciężyła w czterech toczących się w ramach WTO sporach**: wiążące i ostateczne orzeczenia w sprawach *Turcja – produkty farmaceutyczne* i *Kolumbia – mrożone frytki* stanowiły zdecydowane zwycięstwo UE. Komisja monitoruje obecnie przestrzeganie przez strony przegrywające orzeczeń zespołu orzekającego. W przypadku *Indii – produkty ICT* i *Indonezji – ograniczenia wywozowe dotyczące rudy niklu* UE zwyciężyła, co skłoniło Indonezję do odwołania się od sprawozdania zespołu orzekającego do niefunkcjonującego Organu Apelacyjnego (podejście znane jako „odwołanie w próżnię”). Na początku 2022 r. zmieniono unijne rozporządzenie dotyczące egzekwowania, aby dokładnie uwzględnić ten rodzaj sytuacji. Umożliwia ono obecnie UE egzekwowanie zobowiązań międzynarodowych, na które zgodzili się inni członkowie WTO, tacy jak Indonezja i Indie, w przypadku zablokowania sporu handlowego pomimo starań UE na rzecz przestrzegania procedur rozstrzygania sporów w dobrej wierze.

W 2022 r. UE zwyciężyła również w **dwustronnym sporze z Południowoafrykańską Unią Celną** dotyczącym ograniczeń w wywozie mrożonego drobiu i poczyniła postępy w rozwiązywaniu niektórych aspektów poruszonych w toczącym się dwustronnym sporze z *Algierią* w sprawie ograniczeń przywozowych.

Aby zachować ciągłość orzekania w sporach i ich rozstrzyganie na forum WTO, podczas gdy Organ Apelacyjny nadal nie funkcjonuje prawidłowo, UE skutecznie wspierała udział członków WTO w **tymczasowym arbitrażu odwoławczym**, ustanowionym jako rozwiązanie tymczasowe do czasu przywrócenia funkcjonowania Organu Apelacyjnego. Japonia jest najnowszym uczestnikiem i przystąpiła do niego w marcu 2023 r., a Filipiny również ubiegają się o członkostwo. Instrument ten po raz pierwszy poddano próbie we wspomnianym wyżej sporze przeciwko *Kolumbii* dotyczącym nałożenia ceł stanowiących środki ochrony handlu na mrożone frytki z Belgii, Niderlandów i Niemiec.

Starania UE na rzecz usunięcia barier w dostępie do rynku w krajach partnerskich okazały się opłacalne: dzięki działaniom na rzecz usunięcia barier w handlu przeprowadzonym w latach 2017–2021 w 2022 r. wartość wywozu z UE do państw trzecich wzrosła o 7 mld EUR. Komisji udało się usunąć **31 barier w handlu w 19 krajach partnerskich** na całym świecie, przy wsparciu państw członkowskich i zainteresowanych stron.

Komisja w dalszym ciągu informowała również przedsiębiorstwa o korzyściach, jakie oferują umowy handlowe, oraz o sposobach ich wykorzystania, ze szczególnym uwzględnieniem MŚP. Od momentu uruchomienia **Access2Markets** w październiku 2020 r. platforma przyciągnęła ponad pięć milionów pojedynczych użytkowników. 70 % użytkowników ma siedzibę w UE. Access2Markets przekształciła się w szerszą platformę łączącą kilka narzędzi handlowych – oprócz informacji na temat przywozu i wywozu towarów zawiera również nowe narzędzie „asystenta handlowego” poświęcone usługom i inwestycjom dla Kanady i Zjednoczonego Królestwa. Od momentu uruchomienia skorzystano z niego 9 000 razy.

Komisja ściśle współpracuje z innymi **instytucjami Unii** w celu podnoszenia świadomości na temat umów handlowych oraz działań podejmowanych w celu wsparcia ich wdrażania i egzekwowania. Oprócz regularnego informowania **Parlamentu Europejskiego** o różnych aspektach egzekwowania i wdrażania (takich jak współpraca między Komisją a delegaturami Unii w państwach trzecich lub włączenie wniosków z przeglądu w zakresie rozdziałów dotyczących handlu i zrównoważonego rozwoju do wdrażania obowiązujących umów), kilku posłów do Parlamentu Europejskiego podjęło kroki w celu promowania prac na rzecz dostępu do rynku w swoich krajach pochodzenia. Ponadto Komisja zintensyfikowała wspólne działania **z państwami członkowskimi** w celu dotarcia do zainteresowanych stron w terenie, zarówno w UE, jak i w krajach partnerskich (poprzez ściślejsze powiązanie delegatur Unii z ambasadami państw członkowskich). Jak wynika z niniejszego sprawozdania, wspólne starania Komisji, delegatur Unii, Parlamentu i państw członkowskich nie tylko zwiększają szanse na usunięcie barier w dostępie do rynku, ale również zapobiegają pojawianiu się nowych. Te wspólne starania pomogły również dotrzeć do większej liczby zainteresowanych stron (w szczególności MŚP) i poinformować je o możliwościach, jakie niosą ze sobą umowy handlowe UE. Takie możliwości odnoszą się do wywozu i przywozu po zerowej stawce celnej oraz z preferencyjnym dostępem do sektorów poza granicami, a także do otwarcia rynków usług i zamówień publicznych. Wspólne wydarzenia z okazji „**dnia dostępu do rynku**” w 2022 r. i w pierwszej połowie 2023 r. odbyły się na Węgrzech, Łotwie, w Szwecji, Francji, Chorwacji, Czechach i we Włoszech.

W czerwcu 2022 r. Komisja zakończyła **przegląd w zakresie rozdziałów dotyczących handlu i zrównoważonego rozwoju**⁵, który wprowadza wzmocnione wdrażanie i egzekwowanie postanowień dotyczących handlu i zrównoważonego rozwoju w 11 umowach handlowych UE z 18 krajami partnerskimi, które zawierają rozdział dotyczący handlu i zrównoważonego rozwoju. W komunikacie w sprawie handlu i zrównoważonego rozwoju określono priorytety polityczne i kluczowe działania w zakresie polityki, które jeszcze

⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX%3A52022DC0409>

bardziej zwiększą skuteczność obecnego podejścia do handlu i zrównoważonego rozwoju – opartego na zaangażowaniu oraz mającego mocne fundamenty w postaci międzynarodowych ram i norm – poprzez skuteczniejsze wdrażanie i egzekwowanie. To nowe podejście przewiduje w szczególności stosowanie sankcji handlowych w przypadku naruszeń podstawowych postanowień dotyczących handlu i zrównoważonego rozwoju. W stosownych przypadkach będzie ono stosowane zarówno w ramach przyszłych, jak i już prowadzonych negocjacji.

Na przykład w **Ameryce Łacińskiej** to nowe podejście, wraz z szeregiem misji w krajach i regionach partnerskich, umożliwiło głębsze i bardziej bezpośrednie zaangażowanie z zainteresowanymi partnerami oraz skłoniło Kolumbię i Peru do zmiany ich kodeksów pracy.

W okresie sprawozdawczym między innymi zostały ratyfikowane i weszły w życie **najważniejsze konwencje Międzynarodowej Organizacji Pracy (MOP)** – w **Japonii** Konwencja o zniesieniu pracy przymusowej (konwencja nr 105), a w **Korei Południowej** Konwencja dotycząca wolności związkowej i ochrony praw związkowych (konwencja nr 87), Konwencja dotycząca stosowania zasad prawa organizowania się i rokowań zbiorowych (konwencja nr 98) oraz Konwencja dotycząca pracy przymusowej lub obowiązkowej (konwencja nr 29).

Realizacja zobowiązań w zakresie handlu i zrównoważonego rozwoju oznaczała również dalsze dostosowanie **ustawodawstwa krajowego** w krajach partnerskich do norm międzynarodowych. W tym przypadku współpraca UE z **Wietnamem** doprowadziła do trwającej **szerszej reformy kodeksu pracy**, aby umożliwić tworzenie niezależnych związków zawodowych, natomiast współpraca UE z **Japonią** pomogła kształtować japońskie wytyczne dotyczące należytej staranności w zakresie praw człowieka, w szczególności zwiększając zakres, w jakim japońskie przedsiębiorstwa pozyskują surowce w sposób odpowiedzialny i zgodny z normami międzynarodowymi.

Wewnętrzne grupy doradcze ustanowione na mocy nowszych umów handlowych UE nadal doradzały Komisji w sprawie sytuacji na miejscu w krajach partnerskich. Umożliwiło to Komisji między innymi sygnalizowanie dotyczących *Ekwadoru* ograniczeń utrudniających pracę związków zawodowych w sektorze uprawy bananów i prowadzenie w związku z nimi działań następczych. W przypadku *Korei Południowej* wewnętrzna grupa doradcza zwróciła uwagę Komisji na domniemaną dyskryminację w Korei Południowej wobec pracowników zatrudnionych w branży dostawczej. Następnie Komisja poruszyła tę kwestię z Koreą Południową w kontekście wdrażania sprawozdania zespołu ekspertów w ramach dwustronnego sporu dotyczącego pracy.

W okresie sprawozdawczym wewnętrzne grupy doradcze nadal wносиły wkład w prace związane z wdrażaniem poprzez **badania źródeł wtórnych**, badanie kwestii związanych ze sprawiedliwym handlem w regionie andyjskim oraz instytucjonalną ochronę pracy za pośrednictwem platform internetowych w Korei Południowej.

Komisja zakończyła wstępną analizę **pierwszej formalnej skargi dotyczącej handlu i zrównoważonego rozwoju** otrzymanej przez **pojedynczy punkt kontaktowy**. Skargę

złożyła niderlandzka organizacja pozarządowa CNV Internationaal w imieniu organizacji związków zawodowych w Kolumbii i Peru. Skarga dotyczy praw pracowniczych w sektorze górniczym w Peru i Kolumbii.

Podobnie jak w przypadku dostępu do rynku Komisja, wdrażając i egzekwując *zobowiązania w zakresie zrównoważonego rozwoju*, prowadzi owocny dialog z instytucjami Unii i państwami członkowskimi. W październiku 2022 r. Parlament Europejski przyjął rezolucję⁶ w sprawie przeglądu w zakresie handlu i zrównoważonego rozwoju, w której z zadowoleniem przyjmuje komunikat Komisji i z satysfakcją odnotowuje zamiar Komisji dotyczący wzmocnienia rozdziałów dotyczących handlu i zrównoważonego rozwoju w umowach handlowych UE. Komisja zacieśnia również współpracę ze swoją grupą ekspertów ds. handlu i zrównoważonego rozwoju z państwami członkowskimi.

Komisja angażowała się również na wysokim szczeblu w prace **Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego**, w szczególności ze względu na jego rolę we wspieraniu wewnętrznych grup doradczych. W trzecim posiedzeniu wewnętrznej grupy doradczej UE 17 kwietnia 2023 r. wzięło udział 130 uczestników z 11 wewnętrznych grup doradczych UE.

Ponadto nastąpiły istotne zmiany w zakresie ukończenia unijnego zestawu narzędzi legislacyjnych. W 2022 r. UE **przyjęła trzy nowe autonomiczne instrumenty** mające wpływ na handel. Chociaż same w sobie nie są narzędziami egzekwowania wynegocjowanych zobowiązań w zakresie handlu, umożliwiają one Unii skuteczniejsze przeciwdziałanie wymuszeniu ekonomicznemu (instrument chroniący przed wymuszaniem) oraz zapewnienie lub przywrócenie równych warunków działania (Instrument Zamówień Międzynarodowych i rozporządzenie w sprawie subsydiów zagranicznych), wypełniając lukę w międzynarodowym zbiorze przepisów.

- 6 czerwca 2023 r. Parlament i Rada osiągnęły porozumienie w sprawie **instrumentu chroniącego przed wymuszaniem**⁷. Nowe rozporządzenie zapewni ochronę interesów UE i państw członkowskich w przypadku wymuszenia ekonomicznego – mianowicie, gdy państwo trzecie wywiera presję na UE lub państwo członkowskie, aby dokonały one określonego wyboru, w jakiejkolwiek dziedzinie podlegającej ich kompetencji, stosując środki wpływające na handel lub inwestycje. Głównym celem rozporządzenia jest właśnie zniechęcanie do stosowania wymuszenia ekonomicznego i zapobieganie mu. W nowym rozporządzeniu przewidziano również współpracę międzynarodową w odniesieniu do wymuszenia ekonomicznego. Oczekuje się, że nowe rozporządzenie wejdzie w życie w czwartym kwartale 2023 r.

⁶ Rezolucja Parlamentu Europejskiego z 6 października 2022 r.: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52022IP0354>

⁷ https://policy.trade.ec.europa.eu/enforcement-and-protection/protecting-against-coercion/qa-political-agreement-anti-coercion-instrument_pl

- Rozporządzenie w sprawie **Instrumentu Zamówień Międzynarodowych**⁸ weszło w życie 29 sierpnia 2022 r. i po zakończeniu etapu dochodzenia UE będzie mogła ograniczyć dostęp do rynków zamówień publicznych UE dla dostawców z krajów nieposiadających podobnego dostępu do zamówień. Komisja opublikowała na platformie Access2Markets formularz online, z którego państwa członkowskie i przedstawiciele przemysłu mogą składać skargi, a w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* wytyczne dla instytucji zamawiających i podmiotów zamawiających dotyczące sposobu stosowania środków Instrumentu Zamówień Międzynarodowych.
- **Rozporządzenie w sprawie subsydiów zagranicznych**⁹ weszło w życie 12 lipca 2023 r. i wprowadziło nowy i kompleksowy zestaw przepisów mających na celu przeciwdziałanie zakłóceniom powodowanym przez subsydia zagraniczne przyznawane przedsiębiorstwom konkurującym na rynku wewnętrznym lub biorącym udział w przetargach sektora publicznego. Niweluje to lukę regulacyjną w unijnych przepisach dotyczących konkurencji, zamówień publicznych i handlu.

I.2 Zakres niniejszego sprawozdania

Niniejszy dokument jest trzecim skonsolidowanym **sprawozdaniem rocznym**¹⁰ dotyczącym działań w zakresie wdrażania i egzekwowania zobowiązań wielostronnych (WTO) oraz zobowiązań zapisanych w preferencyjnych dwustronnych umowach handlowych. Przedstawiono w nim przegląd głównych działań i osiągnięć, którymi to działaniami w 2022 r. i w pierwszym kwartale 2023 r. kierował działający w ramach Komisji główny urzędnik ds. egzekwowania przepisów handlowych¹¹.

Dokument roboczy służb Komisji towarzyszący¹² niniejszemu sprawozdaniu zawiera dodatkowe informacje uzupełniające jego sekcję II.2 na temat 39 głównych dwustronnych umów preferencyjnych UE.

Na **stronie internetowej Komisji**¹³ zamieszczono informacje stanowiące uzupełnienie niniejszego sprawozdania, dotyczące: (i) zmian w zakresie handlu UE z partnerami preferencyjnymi w 2022 r.; (ii) stosowania preferencji taryfowych w wywozie z UE i przywozie do UE w podziale na preferencyjnych partnerów handlowych, zarówno

⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=celex%3A32022R1031>

⁹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX%3A32022R2560&qid=1673254237527>

¹⁰ Drugie sprawozdanie opublikowano 11 października 2022 r. i jest ono dostępne pod adresem: [Rejestr dokumentów Komisji – COM\(2022\)730 \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/commission/press-room/detail/2022/10/11-2022-10-11-2022-10-11-2022-10-11)

¹¹ Informacje na temat roli głównego urzędnika ds. egzekwowania przepisów handlowych można znaleźć pod adresem: https://policy.trade.ec.europa.eu/enforcement-and-protection/chief-trade-enforcement-officer_pl

¹² Dokument roboczy służb Komisji – Broszury informacyjne dotyczące wdrażania unijnych umów handlowych – **SWD(2023) 740**: <https://circabc.europa.eu/ui/group/7fc51410-46a1-4871-8979-20cce8df0896/library/e0e79f42-9797-4d5d-a5c3-f00eb26b8676/details>

¹³ Komisja/DG ds. Handlu; strona poświęcona wdrażaniu i egzekwowaniu przepisów: https://policy.trade.ec.europa.eu/enforcement-and-protection/implementing-and-enforcing-eu-trade-agreements_pl

w przypadku UE, jak i państw członkowskich, oraz (iii) wskaźników wykorzystania kontyngentów taryfowych.

Chociaż autorzy niniejszego sprawozdania skoncentrowali się na wdrażaniu i egzekwowaniu na podstawie umów handlowych UE, wdrażanie to i egzekwowanie należy również rozpatrywać w szerszym kontekście działań w zakresie bezpieczeństwa gospodarczego i egzekwowania przepisów w konkretnych obszarach, które to działania **Komisja przedstawia w oddzielnych sprawozdaniach:**

- stosowanie **instrumentów ochrony handlu** (środków antydumpingowych, antysubsydyjnych i ochronnych) objęte rocznymi sprawozdaniami Komisji na temat ochrony handlu¹⁴;
- monitorowanie i zwalczanie podrabiania produktów, piractwa i innych naruszeń **praw własności intelektualnej**, objęte publikowanym przez Komisję dwa razy do roku sprawozdaniem na temat praw własności intelektualnej¹⁵ i listą zagrożeń związanych z piractwem¹⁶;
- **monitorowanie bezpośrednich inwestycji zagranicznych oraz kontrola przywozu produktów podwójnego zastosowania**, które stanowią unijne strategiczne kontrole handlu i inwestycji na rzecz bezpieczeństwa (STICS) i które są objęte rocznymi sprawozdaniami Komisji w sprawie monitorowania BIZ¹⁷ oraz rozporządzenia (UE) 2021/821 w sprawie kontroli wywozu¹⁸;
- stosowanie **ogólnego systemu preferencji taryfowych (GSP) UE**¹⁹, które jest przedmiotem sprawozdania Komisji w sprawie GSP.

¹⁴ 41. sprawozdanie Komisji w sprawie ochrony handlu, przyjęte 6 września 2023 r.: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX%3A52023DC0506&qid=1694161661994> oraz dokument roboczy służb Komisji: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52023SC0287&qid=1694161661994>

¹⁵ Ostatnie sprawozdanie w sprawie ochrony i egzekwowania praw własności intelektualnej w państwach trzecich opublikowano 17 maja 2023 r. i jest ono dostępne pod adresem: https://policy.trade.ec.europa.eu/news/commission-releases-its-report-intellectual-property-rights-third-countries-2023-05-17_pl

¹⁶ Najnowszą listę zagrożeń związanych z piractwem i podrabianiem produktów opublikowano 1 grudnia 2022 r. i jest ona dostępna pod adresem: https://policy.trade.ec.europa.eu/news/commission-publishes-latest-counterfeit-and-piracy-watch-list-2022-12-01_pl

¹⁷ Trzecie sprawozdanie roczne z monitorowania bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Unii oraz dokument roboczy służb Komisji z 19 października 2023 r.: [https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=COM\(2023\)590&lang=pl](https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=COM(2023)590&lang=pl)

¹⁸ Aktualizacja statystyczna w sprawie kontroli wywozu produktów podwójnego zastosowania (2021): [COMMISSION-STAFF-WORKING-DOCUMENT-Statistical-update-on-dual-use-export-control-2021-2.pdf](https://ec.europa.eu/europeansanctions.com/COMMISSION-STAFF-WORKING-DOCUMENT-Statistical-update-on-dual-use-export-control-2021-2.pdf) ([europeansanctions.com](https://ec.europa.eu/europeansanctions.com)).

¹⁹ Ostatnie sprawozdanie dotyczące stosowania rozporządzenia w sprawie GSP: JOIN(2023) 34.

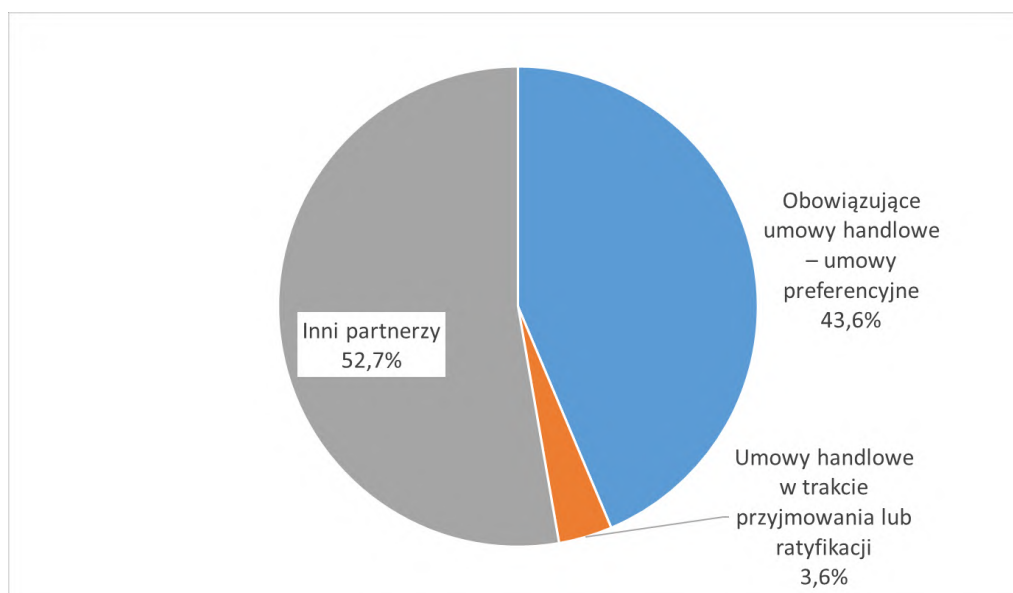
II. Wykorzystanie w pełni możliwości, jakie oferują umowy handlowe UE

II.1 Handel z partnerami preferencyjnymi – najważniejsze zmiany w 2022 r.

W 2022 r. 44 % handlu UE odbywało się w ramach umów preferencyjnych...

W 2022 r. wartość handlu towarami UE ze 74 partnerami preferencyjnymi wyniosła 2 434 mld EUR, co stanowiło 44 % całkowitego handlu zewnętrznego UE²⁰. Wartość wywozu z UE do partnerów preferencyjnych osiągnęła 1 254 mld EUR, a wartość przywozu do UE z tej samej grupy państw wyniosła 1 180 mld EUR. Po dodaniu umów podlegających obecnie procesowi przyjmowania lub ratyfikacji (3,6 %) ²¹, udział handlu UE na warunkach preferencyjnych wzrósłby ponad 47 %.

Wykres 1: Handel zewnętrzny UE (2022 r.)

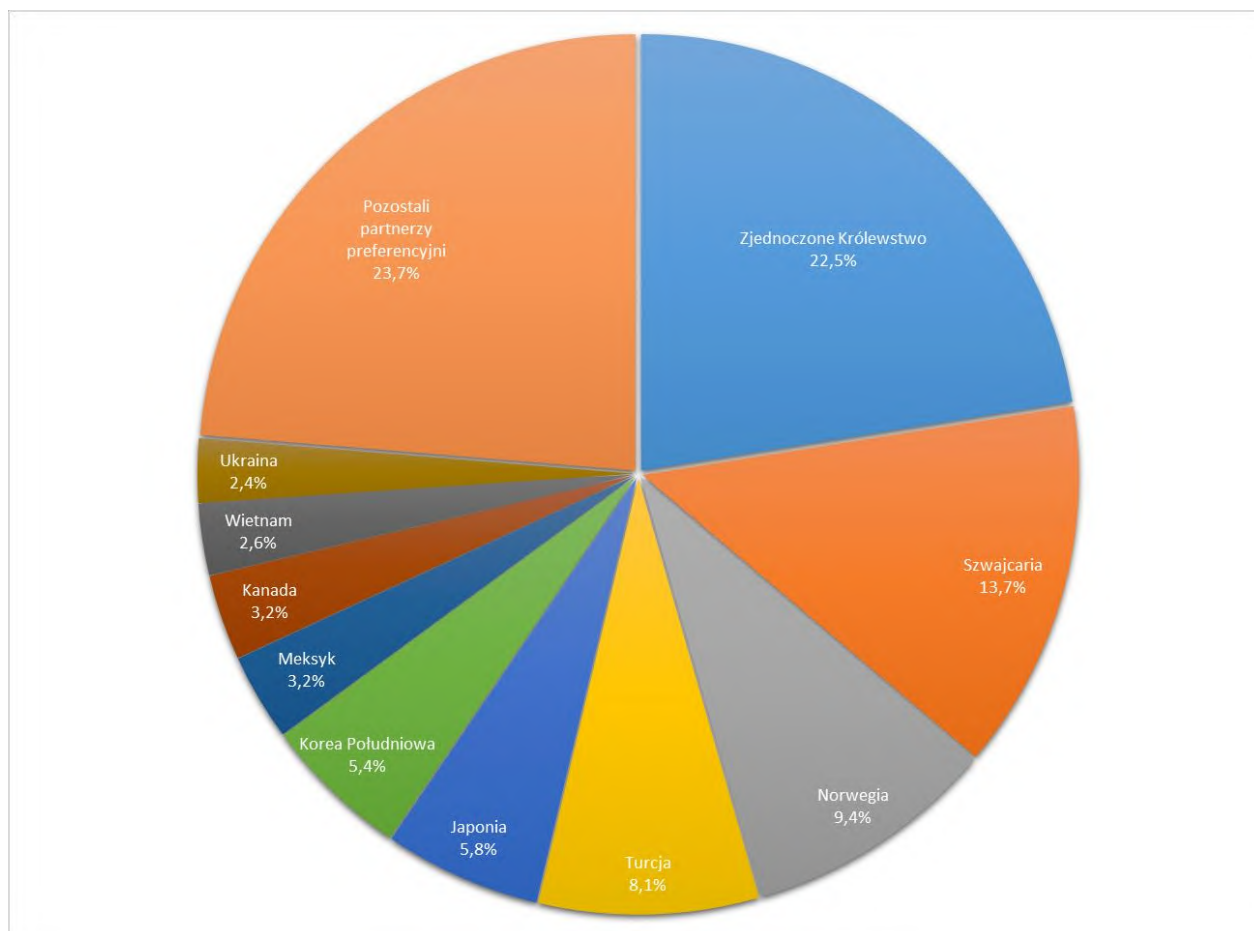
Źródło: Eurostat, Comext (dane zaczerpnięte w kwietniu 2023 r.).

Jak widać na wykresie 2 poniżej, największym partnerem preferencyjnym UE pozostaje Zjednoczone Królestwo, na które przypada 22,5 % handlu UE z 74 partnerami preferencyjnymi; na kolejnych miejscach znalazły się Szwajcaria (13,7 %), Norwegia (9,4 %), Turcja (8,1 %) i Japonia (5,8 %). Na tych pięciu partnerów przypadało w 2022 r. łącznie blisko 60 % handlu UE na warunkach preferencyjnych.

²⁰ W tych 44 % (niebieski wycinek wykresu) uwzględniono również Meksyk i Chile, z którymi do czasu ratyfikacji zaktualizowanych umów UE stosuje istniejące umowy handlowe.

²¹ Oprócz Nowej Zelandii i Mercosuru (Argentyna, Brazylia, Paragwaj i Urugwaj) są to: Benin, Burkina Faso, Burundi, Republika Zielonego Przylądka, Gambia, Gwinea, Gwinea Bissau, Haiti, Kenia, Liberia, Mali, Mauretania, Niger, Nigeria, Rwanda, Senegal, Sierra Leone, Tanzania, Togo i Uganda, zob.: https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/negotiations-and-agreements_pl

Wykres 2: Handel towarami w UE w podziale na partnerów preferencyjnych (2022 r.)

Źródło: Eurostat, Comext (dane zaczerpnięte w kwietniu 2023 r.).

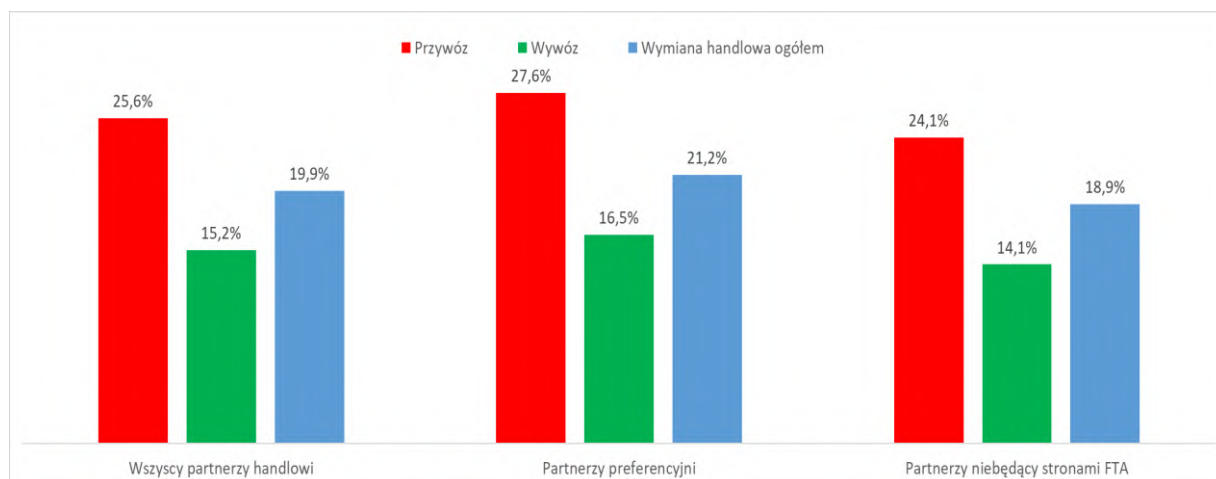
Jeśli chodzi o handel UE z resztą świata w 2022 r., Zjednoczone Królestwo pozostało trzecim co do wielkości partnerem handlowym w ujęciu ogólnym, za Stanami Zjednoczonymi i Chinami, natomiast Szwajcaria zajmuje czwarte miejsce, a za nią plasuje się Rosja. Norwegia, Turcja, Japonia, Korea Południowa i Indie zajmują od szóstego do dziesiątego miejsca przed Ukrainą (15. co do wielkości partnerem handlowym UE w ujęciu ogólnym).

W latach 2021–2022 **wywóz z UE do Rosji** spadł o 38 % pod względem wartości (spadek z 89 mld EUR do 55 mld EUR), ale zmniejszył się o połowę pod względem wolumenu (spadek z 16 do 8 mln ton). W tym samym okresie przywóz do UE z Rosji wzrósł o 24 % pod względem wartości ze względu na znaczny wzrost cen energii, przy jednoczesnym spadku o 33 % pod względem wolumenu (spadek z 386 do 258 mln ton). Jednocześnie wzrósł import ważnych czynników produkcji, takich jak produkty energetyczne i surowce, od preferencyjnych partnerów handlowych UE i innych partnerów handlowych. Na przykład w pierwszym kwartale 2023 r. udział Rosji w imporcie produktów energetycznych do UE wynosił mniej niż jedną czwartą łącznego udziału Norwegii, Zjednoczonego Królestwa i USA.

Unijny handel towarami z partnerami preferencyjnymi nadal zrół bardziej niż całkowita wartość handlu UE, z wyłączeniem produktów energetycznych.

Podobnie jak w latach 2020–2021, w latach 2021–2022 handel między UE a partnerami preferencyjnymi wzrósł bardziej pod względem wartości (o 21,2 %) niż wartość wymiany handlowej między UE a partnerami niepreferencyjnymi (18,9 %) i wszystkimi partnerami handlowymi (19,9 %), z wyłączeniem produktów energetycznych.

Wykres 3: Roczny wzrost unijnego handlu towarami w podziale na rodzaj partnera (2021–2022), z wyłączeniem energii

Źródło: Eurostat, Comext (dane zaczerpnięte w kwietniu 2023 r.).

Handel produktami rolno-spożywczymi z partnerami preferencyjnymi pozostaje mocnym filarem globalnej pozycji bloku jako lidera w handlu

UE pozostaje światowym liderem w handlu produktami rolno-spożywczymi, którego wartość przywozu w 2022 r. wyniosła 171 mld EUR, a wartość wywozu 229 mld EUR. Pomimo globalnego wzrostu cen wolumen produktów rolno-spożywczych będących przedmiotem obrotu zasadniczo nie zmniejszył się w 2022 r., a czasami nawet się zwiększał. Do tego rozwoju przyczyniła się **szeroka sieć umów handlowych UE**.

W 2022 r. **handel produktami rolno-spożywczymi UE z 74 partnerami preferencyjnymi** wzrósł o 21,2 %. Wzrost był taki sam jak w przypadku ogólnego handlu towarami w UE (z wyłączeniem energii), podobny jak w przypadku handlu produktami rolno-spożywczymi między UE a wszystkimi partnerami handlowymi, który wzrósł o 22,2 %, i niższy niż w przypadku handlu produktami rolno-spożywczymi między UE a partnerami niebędącymi stronami umowy handlowej (23,3 %).

Wywóz produktów rolno-spożywczych do partnerów preferencyjnych wzrósł bardziej (o 17,5 %) niż wywóz unijnych produktów rolno-spożywczych do wszystkich partnerów handlowych, który wzrósł o 15,8 % w tym samym okresie, i w większym stopniu niż wywóz do partnerów niepreferencyjnych, który również znacznie wzrósł, ale o 13,5 %. Sektorami rolno-spożywczymi napędzającymi tę tendencję były zboża i przetwory zbożowe, a w dalszej kolejności przetwory mleczne.

Zjednoczone Królestwo pozostało głównym celem wywozu produktów rolno-spożywczych z UE wśród partnerów preferencyjnych²², a także ogólnie²³, co stanowiło ponad jedną piątą (21 %) całkowitego wywozu z UE. Zjednoczone Królestwo było również miejscem przeznaczenia wywozu, w którym wywóz z UE odnotował największy wzrost w 2022 r. (tj. +5,9 mld EUR pod względem wartości, czyli +14 %), a za nim plasowały się Stany Zjednoczone i Maroko. Stany Zjednoczone pozostały drugim pod względem wartości kierunkiem wywozu produktów rolno-spożywczych z UE, po Zjednoczonym Królestwie, a kolejne miejsca zajmowały Chiny i Szwajcaria.

W 2022 r. procentowy wzrost **przywozu do UE produktów rolno-spożywczych** od partnerów preferencyjnych był nieco niższy w przypadku partnerów preferencyjnych (tj. 28 %) w porównaniu ze wzrostem przywozu od wszystkich partnerów (32 %) i w porównaniu ze wzrostem przywozu od partnerów niebędących stronami umowy handlowej (37,1 %). Niższy wzrost w przypadku partnerów preferencyjnych jest prawdopodobnie związany z odpowiednią strukturą przywozu. Na przykład przywóz do UE produktów z nasion oleistych (np. nasion soi) i kawy, dwóch kluczowych towarów importowanych, w przypadku których ceny (a tym samym wartości przywozu) wzrosły najbardziej, pochodzi niemal w całości z krajów nieobjętych preferencyjnym traktowaniem (tj. Brazylii, Argentyny i Stanów Zjednoczonych).

Zjednoczone Królestwo było również głównym źródłem przywozu produktów rolno-spożywczych do UE ogółem (9 % łącznego przywozu), przy czym wzrost ten wyniósł 28,4 % (zgodnie ze średnim wzrostem w przypadku wszystkich partnerów preferencyjnych). Sytuacja ta była odwrotna w stosunku do sytuacji w 2021 r., kiedy to przywóz odnotował spadek o 24,5 %. Świadczy to również o tym, że od stycznia 2021 r. przedsiębiorstwa handlowe ze Zjednoczonego Królestwa przyzwyczyły się do kontroli i inspekcji w zakresie zdrowia roślin i zwierząt (SPS) stosowanych przez UE, w tym w odniesieniu do przesyłek rolno-spożywczych.

W 2022 r. **Ukraina** była drugim co do wielkości źródłem przywozu produktów rolno-spożywczych do UE wśród partnerów preferencyjnych (z przywozem wynoszącym 8 %).

Umowy handlowe UE ułatwiają również dywersyfikację i przyczyniły się do poprawy bezpieczeństwa żywnościowego

W 2022 r. umowy handlowe UE wspierały dywersyfikację handlu produktami rolno-spożywczymi UE z Rosji na rzecz innych partnerów handlowych i pomogły przezwyciężyć wyzwania w zakresie bezpieczeństwa żywnościowego zarówno w UE, jak i w krajach partnerskich w następstwie niczym niesprowokowanej i nieuzasadnionej wojny napastniczej Rosji przeciwko Ukrainie:

²² Szwajcaria – kraj przeznaczenia 5 % wywozu z UE w 2022 r. – i Japonia (4 %) były odpowiednio drugim i trzecim spośród partnerów preferencyjnych UE.

²³ Stany Zjednoczone uplasowały się na drugim miejscu – 13 % wywozu z UE w 2022 r., a kolejne miejsce zajęły Chiny – 7 % całkowitego wywozu produktów rolno-spożywczych z UE.

- Ukraina wyprzedziła Stany Zjednoczone w 2022 r. jako trzecie co do wielkości źródło przywozu produktów rolno-spożywczych ogółem (po Brazylii i Zjednoczonym Królestwie).
- Zgodnie ze swoim zobowiązaniem do zapewnienia światowego bezpieczeństwa żywnościowego, na które wpłynęła niczym niesprowokowana i nieuzasadniona wojna napastnicza Rosji przeciwko Ukrainie, w 2022 r. UE zwiększyła wywóz pszenicy do południowego sąsiedztwa, w szczególności do Algierii (4,9 mln ton), Maroka (4,1 mln ton) i Egiptu (2,9 mln ton). Ułatwiły to układy o stowarzyszeniu między UE a tymi partnerami.

W przeciwieństwie do wymiany handlowej ogółem UE nadal utrzymywała nadwyżkę w handlu towarami z partnerami preferencyjnymi, chociaż nadwyżka ta maleje

W 2022 r., w przeciwieństwie do wymiany handlowej ogółem, w handlu towarami z partnerami preferencyjnymi UE odnotowała nadwyżkę w wysokości 73 mld EUR. Oznacza to spadek o 131 mld EUR w porównaniu z 204 mld EUR w 2021 r. Ponad 60 % nadwyżki UE w handlu z partnerami preferencyjnymi przypada na produkty rolno-spożywcze.

Natomiast w unijnym handlu towarami z resztą świata odnotowano deficyt w wysokości 432 mld EUR, co oznacza spadek z nadwyżki w wysokości 55 mld EUR w 2021 r. i osiągnięcie najniższego poziomu od 2002 r. Wynikało to w szczególności z gwałtownego wzrostu wartości produktów energetycznych, który rozpoczął się pod koniec 2021 r. i trwał przez 2022 r. Wartość importu produktów energetycznych wzrosła o 113,5 % w porównaniu z 2021 r. Odpowiadało to dodatkowej kwocie 443,3 mld EUR, co stanowi połowę całkowitego wzrostu przywozu do UE.

W 2022 r. Komisja, zgodnie z wymogami określonymi w odpowiednich rozporządzeniach UE, ponownie monitorowała przywóz niektórych produktów przemysłowych i rolno-spożywczych do UE...

Szczególne obowiązki w zakresie monitorowania handlu towarami z Koreą Południową i partnerami z Ameryki Łacińskiej

Komisja, zgodnie z wymogami określonymi w rozporządzeniu (UE) nr 511/2011²⁴, monitorowała przywóz z Korei Południowej kluczowych części samochodowych i elektroniki od najważniejszych dostawców spoza UE. W 2022 r. przywóz silników spalinowych (benzynowych i wysokoprężnych) i części z Korei Południowej nieznacznie wzrósł w porównaniu z rokiem 2021 (wzrost o +8 %), podobne jak przywóz głównych części samochodowych (wzrost o +11 %). Na podstawie tych statystyk dotyczących handlu nie jest możliwe powiązanie uprawnienia do zwrotu cel na podstawie umowy handlowej

²⁴ Rozporządzenie (UE) nr 511/2011 (Dz.U. L 145 z 31.5.2011, s. 19); <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/pl/ALL/?uri=CELEX:32011R0511>

z Koreą Południową ze wzrostem przywozu samochodów (o 29 %) z Korei Południowej do UE.

Komisja monitorowała również przywóz do UE **świeżych bananów z Kolumbii, Ekwadoru i Peru oraz z Ameryki Środkowej**, zgodnie z wymogami określonymi w rozporządzeniach UE nr 19/2013²⁵ i nr 20/2013²⁶. 29 sierpnia 2022 r. przedstawiono Komisji Europejskiej kompleksowe sprawozdanie²⁷ z funkcjonowania unijnego rynku bananów po wygaśnięciu mechanizmu stabilizacyjnego dotyczącego bananów. W sprawozdaniu potwierdzono, że polityka handlowa UE zapewnia właściwą równowagę między różnymi celami poprzez przestrzeganie międzynarodowych zobowiązań przy jednoczesnym zaspokajaniu wyższego poziomu konsumpcji w UE. W 2022 r. przywóz świeżych bananów z Kolumbii do UE wzrósł o 1,6 %, natomiast przywóz z Ekwadoru i Peru zmniejszył się o 11 % i 20 % w porównaniu z 2021 r. Komisja będzie nadal przeprowadzać regularne analizy stanu rynku i unijnych producentów bananów oraz, w razie potrzeby, badać sytuację we współpracy z państwami członkowskimi i zainteresowanymi stronami.

Handel usługami wzrósł, a UE utrzymała nadwyżkę zarówno w handlu z partnerami preferencyjnymi, jak i z resztą świata

Handel usługami ze wszystkimi 74 partnerami preferencyjnymi w 2021 r. (ostatnie dostępne dane liczbowe) wyniósł 925 944 mln EUR (46 % całkowitego handlu usługami w UE). Odsetek ten wzrósł o 6,7 %, tj. mniej niż w przypadku unijnego handlu usługami z resztą świata, który wzrósł o 10 %, oraz w przypadku handlu z niepreferencyjnymi partnerami handlowymi, który wzrósł o 13 %.

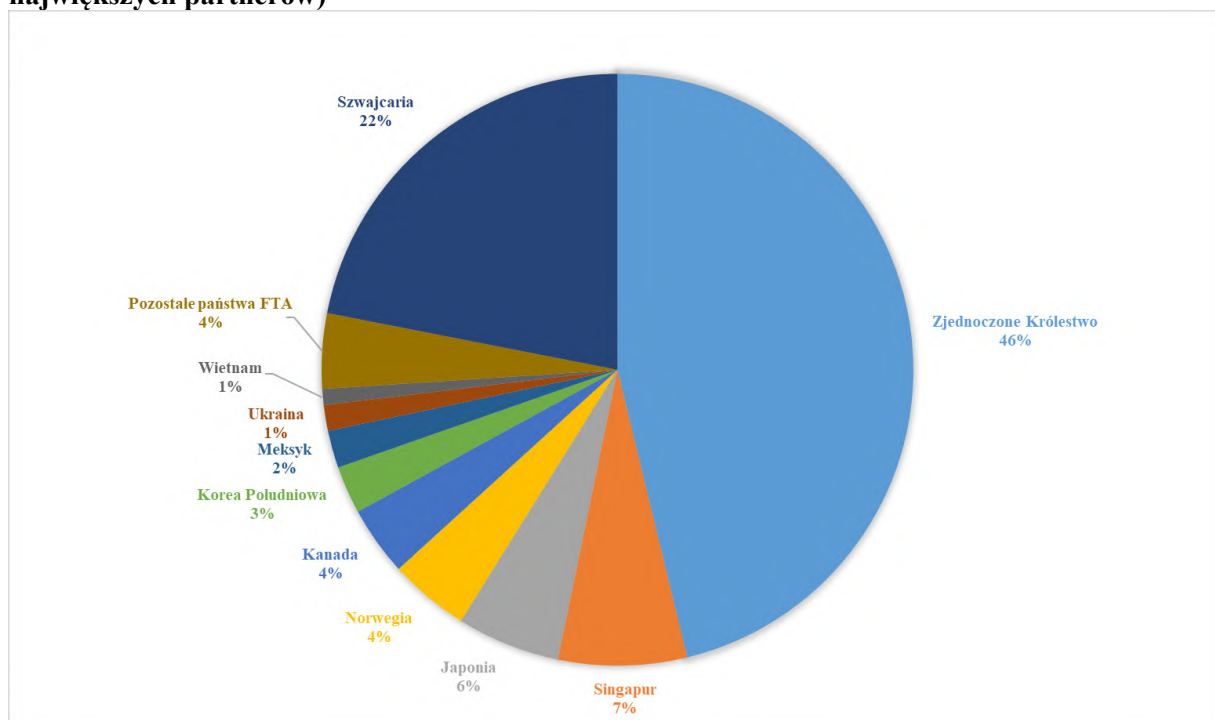
Nadwyżka UE w handlu usługami wzrosła w 2021 r. zarówno w przypadku partnerów preferencyjnych (wzrost o 57 mld EUR z 79 mld EUR w 2020 r. do 136 mld EUR w 2021 r.), jak i wszystkich partnerów handlowych. W przypadku tej ostatniej grupy skok był jeszcze większy, choć poziom wyjściowy był niższy (tj. wzrost o 112 mld EUR z 9 mld EUR w 2020 r. do 121 mld EUR w 2021 r.).

²⁵ Rozporządzenie (UE) nr 19/2013 (Dz.U. L 17 z 19.1.2013, s. 1); <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX%3A32013R0019>

²⁶ Rozporządzenie (UE) nr 20/2013 (Dz.U. L 17 z 19.1.2013, s. 13); <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX%3A32013R0020>

²⁷ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11960-2022-INIT/pl/pdf>

Wykres 4: Handel usługami w UE w podziale na partnerów preferencyjnych, 2021 r. (10 największych partnerów)

Źródło: Eurostat, bilans płatniczy (BOP_ITS6_DET dane zaczerpnięte w kwietniu 2023 r.).

W 2021 r. całkowita wartość handlu usługami w UE wyniosła 2 bln EUR, co stanowi jedną trzecią całkowitego handlu UE w 2022 r.²⁸ UE jest największym na świecie eksporterem usług, który odpowiada za 26 % światowego eksportu.

II.2 Przyspieszenie wdrażania umów handlowych UE w Azji, Amerykach, krajach objętych polityką sąsiedztwa oraz państwach Afryki, Karaibów i Pacyfiku

W niniejszej podsekcji skoncentrowano się na wdrażaniu i egzekwowaniu dwustronnych umów handlowych UE. Zilustrowano w niej sposób, w jaki Komisja pracuje, z jednej strony, nad zapewnieniem przedsiębiorstwom wiedzy na temat możliwości oferowanych przez umowy handlowe, a z drugiej strony nad monitorowaniem realizacji odpowiednich zobowiązań przez kraje partnerskie. W razie potrzeby Komisja usprawniła egzekwowanie przepisów. W tym kontekście priorytetem pozostawała wczesna identyfikacja barier w dostępie do rynku i naruszeń przepisów dotyczących handlu i zrównoważonego rozwoju, zapobieganie im i ich usuwanie, które odbywało się w ścisłej współpracy z państwami

²⁸ Najnowsze dane liczbowe dotyczące handlu usługami to dane za 2021 r. zaczerpnięte z danych statystycznych Eurostatu dotyczących bilansu płatniczego:

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/BOP_ITS6_DET_custom_6174487/default/table.

członkowskimi i zainteresowanymi stronami. Delegatury Unii²⁹ odgrywają kluczową rolę we wspieraniu tych starań.

A. Informowanie o korzyściach wynikających z umów handlowych i ich promowanie

Priorytetem pozostaje pomaganie przedsiębiorstwom w zdobywaniu wiedzy na temat umów handlowych

Komisja kontynuowała starania na rzecz podnoszenia świadomości na temat umów handlowych UE i korzyści dla unijnych przedsiębiorstw konkurujących na rynkach państw trzecich. Ma to zasadnicze znaczenie w szczególności dla MŚP. Cel ten realizowany był za pośrednictwem przewodników poświęconych nowym i istniejącym umowom oraz ich konkretnym elementom, a także za pośrednictwem wydarzeń wspieranych w ramach projektów finansowanych przez UE.

Wśród przykładów można wymienić następujące działania:

- we wrześniu 2022 r. zorganizowano wspólne **wydarzenie** z okazji **piątej rocznicy zawarcia CETA**, w którym wzięło udział 90 uczestników. Współorganizatorami były Komisja i EUCCAN, Izba Handlowa Unii Europejskiej w Kanadzie;
- **szczegółowe wytyczne dotyczące obowiązujących umów**, takie jak przewodnik dla dostawców z UE dotyczący **zamówień publicznych w Japonii**³⁰. Przewodnik ma pomóc przedsiębiorstwom w UE, które chcą wykonywać prace, dostarczać towary lub świadczyć usługi dla podmiotów publicznych w Japonii w drodze zamówień publicznych lub podobnych procesów;
- różnorodne **materiały ostrzegające zainteresowane strony i pomagające im przygotować się przed zawarciem nowych umów** w oczekiwaniu na ich wejście w życie. Na przykład w grudniu 2022 r., kiedy UE zakończyła negocjacje z Chile w sprawie zaawansowanej umowy ramowej, podjęła tego rodzaju działania, które obejmowały opublikowanie broszur informacyjnych i infografik. Podobne starania podjęto, gdy w czerwcu 2022 r. UE zakończyła negocjacje w sprawie przyszłej najnowocześniejszej umowy handlowej z **Nową Zelandią** i ponownie rok później 9 lipca 2023 r. z myślą o podpisaniu umowy. Materiały opracowane przy tych okazjach

²⁹ DG ds. Handlu zatrudnia ponad 200 pracowników w ponad 50 delegaturach Unii zajmujących się kwestiami związanymi z handlem.

³⁰ W przewodniku wyjaśniono główne zmiany zakresu działań instytucji rządowych w zakresie zamówień publicznych wprowadzone umową o partnerstwie gospodarczym między UE a Japonią oraz przedstawiono przegląd bardziej rygorystycznych przepisów dotyczących przejrzystości: https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/country-assets/tradoc_159028.pdf

obejmowały broszurę informacyjną, infografiki i dokument zawierający najczęściej zadawane pytania³¹.

B. Wdrażanie dwustronnych umów handlowych UE

W całym cyklu życia dwustronnych umów handlowych zawieranych przez UE Komisja wykorzystuje **struktury instytucjonalne** do wielu różnych celów, począwszy od zapobiegania barierom i usuwania barier po współpracę z krajami partnerskimi i negocjacje w sprawie dodatkowego dostępu do rynku. W okresie sprawozdawczym poczyniono znaczne postępy, co zostanie wykazane w poniższej sekcji, w tym na podstawie poszczególnych przykładów.

Komisja kontynuowała współpracę z krajami partnerskimi w ramach wspólnych komitetów handlowych w celu zwiększenia dostępu do rynku dla wywozu z UE

Na przykład 30 listopada 2022 r. **Komitet ds. Handlu UE–Korea Południowa** przyjął decyzję o dodaniu kolejnych 44 oznaczeń geograficznych UE i 41 oznaczeń geograficznych Korei Południowej, które mają zostać objęte umową handlową między UE a Koreą Południową od 1 stycznia 2023 r.

20 grudnia 2022 r. na pierwszym **posiedzeniu Komitetu ds. Cel UE–Singapur** podjęto decyzję o zastąpieniu systemu „upoważnionych eksporterów” „zarejestrowanymi eksporterami” (poprzez zmianę odpowiedniego protokołu)³². Zmiana ta oznacza, że od 1 stycznia 2023 r. unijni eksporterzy piwa mogą łatwiej korzystać z preferencji taryfowych.

Struktury komitetów pomogły również w identyfikacji barier i zapobieganiu im na wczesnym etapie.

- Na przykład zaangażowanie w ramach umowy handlowej **między UE a Wspólnotą Andyjską** pomogło Komisji **zapobiec** dwóm barierom w **Kolumbii**: pierwsza z nich dotyczyła **napojów alkoholowych** i w przeciwnym razie wymagałaby od eksporterów przedstawienia dodatkowych certyfikatów dobrej praktyki wytwarzania. Kolumbia zgodziła się zmienić swoje ustawodawstwo w celu zniesienia tego wymogu, a Komisja nadal monitoruje sytuację. W oczekiwaniu na przyjęcie nowych przepisów znaleziono rozwiązanie tymczasowe. Druga dotyczyła **wymogów w zakresie stosowania mąki wzbogaconej**, w tym w odniesieniu do produktów o niskiej zawartości mąki, co utrudniłoby przywóz do UE.

³¹ [Umowa handlowa UE–Nowa Zelandia: wsparcie dla zrównoważonego rozwoju gospodarczego \(europa.eu\)](https://europa.eu/umowa-handlowa-ue-nowa-zelandia-wsparcie-dla-zrownowazonego-rozwoju-gospodarczego)

³² Protokół 1 do umowy handlowej między UE a Singapurem dotyczy definicji pojęcia „produkty pochodzące” oraz metod współpracy administracyjnej.

Dwustronne zaangażowanie w ramach układu o stowarzyszeniu UE z **Tunezją** w 2022 r. pomogło UE **zapobiec podwyższonym stawkom celnym stosowanym względem kraju najbardziej uprzywilejowanego (KNU) określonym** w nowej ustawie finansowej z grudnia 2021 r., które wpłynęłyby na szereg produktów przemysłowych z UE³³.

Komitety odegrały również zasadniczą rolę w usuwaniu barier, zwłaszcza w najbardziej dotkniętym sektorze rolno-spożywczym.

Na przykład po intensywnych dyskusjach w ramach odpowiednich komitetów CETA 30 czerwca 2022 r. **Kanada** ostatecznie zniosła zwolnienie z federalnego podatku akcyzowego na lokalne (kanadyjskie) wina. W przeszłości wina lokalne, w przeciwieństwie do win przywożonych z UE, były zwolnione ze środka równoważnego podatkowi *ad valorem* za granicą w wysokości ponad 9 %.

Wraz z **Ekwadorem**, w ramach odpowiednich komitetów ds. umowy handlowej między UE a Wspólnotą Andyjską, strona UE poczyniła postępy i udało jej się usunąć dwie bariery ograniczające potencjał wywozu z UE w sektorze rolnym:

- jedna dotyczyła **protekcjonistycznego systemu przywozu produktów rolnych w Ekwadorze**, w ramach którego stosowano pozwolenia nieautomatyczne oparte na ocenie krajowej produkcji i konsumpcji, co spowodowało niepotrzebne opóźnienia i niepewność w handlu produktami rolnymi³⁴. Powtarzające się rozmowy z Ekwadorem i delegaturą Unii, przy wsparciu państw członkowskich i przedsiębiorstw, 22 listopada 2022 r. doprowadziły do przyjęcia przez Ekwador nowego systemu ustanawiającego przewidywalny i ukierunkowany na rynek system;
- druga kwestia dotyczyła długotrwałej bariery **zakazującej przywozu produktów mlecznych w proszku z UE** przez okres 10 lat, co wydawało się naruszać umowę handlową między UE a Wspólnotą Andyjską. Również w tym przypadku Komisja, za pośrednictwem delegatury Unii w Quito, ściśle koordynowała swoją interwencję z państwami członkowskimi i przemysłem, co skłoniło właściwe organy do wystąpienia o opinię prawną (do prokuratora generalnego). W opinii potwierdzono, że zakaz narusza zobowiązania Ekwadoru, co spowodowało, że Ministerstwo Rolnictwa wydało nowe nieautomatyczne pozwolenia na przywóz produktów mlecznych w proszku z UE.

W 2022 r. problemy związane z rolnictwem nie były w żadnym razie jedynymi rozwiązanymi problemami. Inne sprawy dotyczyły dyskryminujących przepisów nałożonych na produkty

³³ Chociaż ogólny środek został przyjęty, z listy usunięto niektóre produkty o dużym znaczeniu eksportowym dla UE.

³⁴ Strona unijna interweniowała, ponieważ system ten nie był zgodny ani z umową handlową między UE a Wspólnotą Andyjską, ani z zasadami WTO i miał wpływ na wykorzystanie kontyngentów taryfowych UE.

i usługi przemysłowe, np. wyroby medyczne w Japonii i Izraelu oraz sektor detaliczny w Mołdawii.

- W pierwszym przypadku ścisła współpraca zespołowa między delegaturą Unii a zainteresowanymi japońskimi stowarzyszeniami przedsiębiorców przyczyniła się do ulepszenia uciążliwych **japońskich przepisów dotyczących wyrobów medycznych poprzez wprowadzenie wyjątkowych wymogów w zakresie etykietowania**. Od 31 lipca 2023 r. obowiązują nowe przepisy, które obniżą koszty dla unijnych przedsiębiorstw związane z handlem o szacunkowej wartości 6–9 mld EUR.
- Inna sprawa dotyczyła zezwoleń dla wyrobów medycznych w **Izraelu**. Po intensywnych dyskusjach z odpowiednimi władzami Izrael zgodził się również uznać za kwalifikujące się do przyspieszonej procedury wydawania zezwoleń produkty³⁵ z Luksemburga i państw członkowskich, które przystąpiły do Unii w 2004 . Oznacza to, że eksporterzy z tych krajów będą mogli znacznie szybciej uzyskać zezwolenia na swoje wyroby medyczne, kładąc kres dyskryminacji między państwami członkowskimi. Chociaż obecnie jest to zapewnione w ramach projektu pilotażowego, ostateczna poprawka legislacyjna nadal nie została przyjęta. W 2022 r. wywóz wyrobów medycznych z UE do Izraela wyniósł około 409 mln EUR.
- Trzeci przykład dotyczył **mołdawskiej ustawy o handlu wewnętrznym**, która nakładała na sprzedawców detalicznych obowiązek wystawienia w sklepach co najmniej 50 % produktów spożywczych pochodzenia mołdawskiego, co jest sprzeczne z zasadą niedyskryminacji w odniesieniu do produktów przywożonych, zarówno w ramach pogłębionej i kompleksowej strefy handlu między UE a Mołdawią (DCFTA), jak i w ramach systemu WTO. W następstwie zaangażowania na wysokim szczeblu w ramach DCFTA w sierpniu 2022 r. Mołdawia zniosła wyżej wymieniony obowiązek wobec sprzedawców detalicznych ze skutkiem od 26 lutego 2023 r.
- Czwarty przypadek dotyczył **peruwiańskich wymogów dotyczących licencji i kwalifikacji** w dziedzinie usług. Wymogi te obejmowały analizę techniczną oraz **badanie żywności i pasz** przeznaczonych na wywóz, które nie były obiektywne, przejrzyste i dyskryminowały zagraniczne przedsiębiorstwa niemające siedziby w Peru. Dzięki współpracy UE z zainteresowanymi władzami peruwiańskimi w ramach odpowiednich komitetów ustanowionych na mocy umowy handlowej między UE a Peru, Peru zmieniło swoje przepisy i obecnie ma obiektywne i niedyskryminacyjne wymogi dotyczące licencji i kwalifikacji.

Unijna sieć umów handlowych zacieśniła również współpracę w wielu kwestiach, począwszy od kwestii regulacyjnych i kwestii norm po surowce.

³⁵ Uznanie następuje w ramach projektu pilotażowego, który będzie kontynuowany do czasu przyjęcia i wejścia w życie zmiany legislacyjnej.

Wykorzystując struktury instytucjonalne umów handlowych UE jako platformę, w 2022 r. Komisja kontynuowała **współpracę z państwami rozwiniętymi** z całego spektrum geograficznego w odniesieniu do szerokiego zakresu kwestii będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, co ułatwiły odpowiednie umowy handlowe. Przykłady tych działań przedstawiono poniżej.

- **Partnerstwa cyfrowe**, zawarte w 2022 r. z Japonią i Koreą Południową, a na początku 2023 r. z Singapurem, w celu zacieśnienia współpracy w zakresie infrastruktury cyfrowej, umiejętności, transformacji cyfrowej przedsiębiorstw i cyfryzacji usług publicznych. Na podstawie tych zasad handlu cyfrowego 20 lipca 2023 r. UE rozpoczęła negocjacje z Singapurem w sprawie wiążących przepisów dotyczących handlu cyfrowego³⁶.
- Współpraca z **Koreą Południową**
 - w zakresie **zielonego partnerstwa** ustanowionego 22 maja 2023 r. w celu zacieśnienia współpracy dwustronnej i wymiany najlepszych praktyk w zakresie działań w dziedzinie klimatu, czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, ochrony środowiska i innych obszarów zielonej transformacji;
 - w zakresie **e-certyfikacji** i harmonizacji świadectw zdrowia w celu dalszego ułatwienia handlu kilkoma przetworzonymi produktami rolno-spożywczymi. Kontynuowano również dyskusje na temat aktualizacji załączników do umowy handlowej dotyczących samochodów i elektroniki, a UE i Korea Południowa rozmawiały również o sposobach zapewnienia równych warunków działania producentom w tym sektorze, niezależnie od ich pochodzenia, ponieważ obie strony wprowadzają politykę dotyczącą subsydiowania pojazdów elektronicznych.
- Współpraca z **Japonią** w zakresie wymogów dotyczących normalizacji i certyfikacji oraz zasad związanych z przetargami na morską energię wiatrową, z pomocą trzech badań³⁷ zawierających zalecenia dotyczące sposobów łagodzenia ograniczeń w dostępie zagranicznych statków do projektów dotyczących morskiej energii wiatrowej. Badania te wspierają Japonię, ponieważ jej celem jest zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w koszyku energetycznym i osiągnięcie neutralności klimatycznej do 2050 r.

³⁶ https://policy.trade.ec.europa.eu/news/joint-statement-launch-negotiations-eu-singapore-digital-trade-agreement-2023-07-20_pl

³⁷ Morska energia wiatrowa:

https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/documents/Japanese%20OWP%20Tenders_Aquilo%20Energy%20GmbH_publication102022.pdf; kabotaż morski:

https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/documents/Japanese%20OWP%20Cabotage_Aquilo%20Energy%20GmbH_publication102022.pdf; normy, przepisy techniczne i ocena zgodności na japońskim i europejskim rynku morskiej energii wiatrowej: https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/documents/OWP%20Study%20-%20DTU-REI_publication_EN_0.pdf

- Współpraca z **Kanadą** w zakresie środowiska i surowców poprzez kontynuację w 2022 r. i na początku 2023 r. szeregu wspólnych wydarzeń rozpoczętych na szczycie UE–Kanada w 2021 r.³⁸, w tym intensywnej wymiany informacji na temat handlu i klimatu z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego. Wśród tych wspólnych przedsięwzięć znalazły się cztery warsztaty promujące zrównoważony rozwój, zarządzanie środowiskiem i działania w dziedzinie klimatu w rolnictwie. Kolejny wynik szczytu, jakim jest *partnerstwo strategiczne między UE a Kanadą w zakresie surowców* stanowiące uzupełnienie corocznego dwustronnego dialogu na temat surowców, ma na celu uniezależnienie źródeł ważnych nakładów wykorzystywanych w gospodarce ekologicznej i cyfrowej od producentów o mniej podobnych poglądach, aby wspierać konkurencyjne łańcuchy dostaw między UE a Kanadą.
- Współpraca ze **Szwajcarią** w zakresie korzystania z umów handlowych, porównanie not dotyczących statystyk dotyczących handlu, wskaźników wykorzystania preferencji w umowach handlowych i reguł pochodzenia. Podstawą współpracy były badania UE i przeprowadzone przez szwajcarski Sekretariat Stanu ds. Gospodarczych (SECO) badanie³⁹, którego celem było oszacowanie potencjału gospodarczego wynikającego z utworzenia strefy kumulacji między preferencyjnymi partnerami handlowymi Szwajcarii i UE. Ponadto Szwajcaria stosuje te same środki bezpieczeństwa i ochrony, które obowiązują w UE. Jest aktywnym uczestnikiem unijnego systemu kontroli importu 2 od czasu zmiany umowy w sprawie środków bezpieczeństwa stosowanych przez organy celne w marcu 2021 r., dzięki czemu legalny handel przebiega jeszcze płynniej, a w łańcuchu dostaw stosowany jest wysoki poziom bezpieczeństwa.

Umowy handlowe UE nadal stanowiły również forum współpracy na rzecz rozwoju w Ameryce Łacińskiej i Afryce

W 2022 r., przy wsparciu swoich programów współpracy regionalnej, UE kontynuowała współpracę z partnerami w Ameryce Łacińskiej i Afryce Subsaharyjskiej w zakresie kwestii zrównoważonego rozwoju i dobrych rządów. Współpraca ta wiąże się również z silnym zaangażowaniem i udziałem społeczeństwa obywatelskiego, w tym na szczeblu lokalnym w krajach partnerskich. Oto niektóre przykłady takich działań:

- współpraca z **Chile**, wspierana regionalnymi programami UE, której celem jest pomoc dla tego kraju w dążeniu do bardziej **zrównoważonej i przyjaznej dla środowiska gospodarki**, w tym takie tematy jak zrównoważone górnictwo, zwalczanie oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe, promowanie odpowiedzialnego prowadzenia

³⁸ <https://www.consilium.europa.eu/pl/meetings/international-summit/2021/06/14/>

³⁹ Badanie i sprawozdanie z wyników badania przedsiębiorstw dotyczącego stosowania umów o wolnym handlu przez eksporterów szwajcarskich można znaleźć pod adresem: https://www.seco.admin.ch/seco/en/home/Aussenwirtschaftspolitik_Wirtschaftliche_Zusammenarbeit/Wirtschaftsbeziehungen/Freihandelsabkommen/nutzung_freihandelsabkommen.html

działalności gospodarczej oraz podejmowanie działań biznesowych w zakresie gospodarki niskoemisyjnej i gospodarki o obiegu zamkniętym, wszystkie działania regionalne. Ponadto w 2022 r. Komisja uruchomiła nowy projekt dotyczący wyłącznie Chile⁴⁰, który służy wspieraniu sprawiedliwego i zrównoważonego handlu między UE a Chile, co pomaga podkreślić rolę handlu we wspieraniu celów środowiskowych i społecznych. W ramach projektu opracowano m.in. badania dotyczące produkcji ekologicznej w Chile i sprawiedliwego handlu oraz zorganizowano warsztaty regionalne we wszystkich 16 regionach, konferencję wysokiego szczebla z udziałem międzynarodowych ekspertów oraz internetową platformę B2B⁴¹ w celu skojarzenia chilijskich producentów z nabywcami z UE;

- współpraca z **Ghaną** w ramach projektu „Compete Ghana”⁴² „w celu wspierania wdrażania przejściowej umowy o partnerstwie gospodarczym (UPG) między UE a Ghaną” (4,1 mln EUR w latach 2020–2024). Projekt ma na celu poprawę zarządzania gospodarczego i otoczenia biznesowego oraz maksymalizację korzyści wynikających z UPG dla Ghany. Do najważniejszych wyników w 2022 r. należą ukończenie prac nad materiałami komunikacyjnymi (np. podręcznik dotyczący przejściowej UPG i dwustronicowa ulotka na temat przejściowej UPG służąca podniesieniu świadomości sektora publicznego i prywatnego), sesje szkoleniowe oferowane personelowi sekretariatu UPG, wsparcie logistyczne dla Komisji/DG TAXUD w zakresie szkoleń poświęconych budowaniu zdolności oferowanych 40 ghańskim urzędnikom celnym, a także sprawozdanie na temat reform handlowych wynikających z przejściowej UPG.

Wiele umów z krajami rozwijającymi się, takich jak UPG z państwami AKP, ma silny wymiar rozwojowy i zapewnia zachęty do reform, które można wykorzystać w ramach współpracy na rzecz rozwoju, a w szczególności **pomocy na rzecz wymiany handlowej**, aby wspierać bardziej otwarte środowisko handlowe, promować wykorzystanie umów oraz poczynić postępy w zakresie priorytetów dotyczących handlu i zrównoważonego rozwoju. Ze sprawozdania z postępów w zakresie pomocy UE na rzecz wymiany handlowej w 2022 r.⁴³ wynika, że UE wraz z państwami członkowskimi była największym na świecie dostawcą pomocy na rzecz wymiany handlowej, która w 2020 r. stanowiła ponad 40 % globalnych przepływów, co odpowiada kwocie 22,9 mld EUR. Znaczna część tych środków trafiła do krajów, które mają preferencyjny dostęp do rynku UE. Na przykład pomoc UE na rzecz wymiany handlowej dla państw AKP w 2020 r. wyniosła 7,2 mld EUR. Sprawozdanie zawiera również więcej informacji na temat pomocy na rzecz wymiany handlowej

⁴⁰ <https://eurochile.cl/es/documents/proyecto-comercio-justo-y-sostenible-entre-la-union-europea-y-chile/>

⁴¹ https://www.eeas.europa.eu/delegations/chile/se-lanza-plataforma-%C2%A1conecta-tu-negocio%E2%80%9D-en-el-marco-del-proyecto-%E2%80%9Capoyo-al_es?s=192

⁴² Projekt nie jest ukierunkowany na żaden konkretny sektor, natomiast koncentruje się na budowaniu zdolności Ghany do wdrażania UPG i pracy nad kwestiami związanymi z UPG, na poprawie konkurencyjności na poziomie przedsiębiorstw oraz na głównych obszarach polityki regionalnej na rzecz konkurencyjności przemysłowej.

⁴³ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/c2814529-8fce-11ed-b508-01aa75ed71a1/language-en>

prowadzonej przez Komisję i państwa członkowskie i przykładów tej pomocy, np. w zakresie wspierania MŚP w wykorzystaniu możliwości wynikających z umów handlowych oraz usprawnienie kwestii związanych z handlem i zrównoważonym rozwojem. Na stronie internetowej poświęconej pomocy na rzecz wymiany handlowej UE znajduje się interaktywna mapa⁴⁴ krajów korzystających ze szczegółowymi przykładami projektów pomocy na rzecz wymiany handlowej.

UE nadal rozwija współpracę techniczną z partnerami preferencyjnymi w celu poprawy warunków prowadzenia działalności gospodarczej

Na przykład Komisja przyspieszyła wdrażanie swojego **projektu IP Key South East Asia**, który rozpoczął się 1 kwietnia 2022 r., ustanawiając systemy ułatwiające wysokiej jakości sprawne procesy rejestracji i skutecznego egzekwowania praw własności intelektualnej. Projekt wspiera wdrażanie przepisów dotyczących praw własności intelektualnej z partnerami preferencyjnymi w regionie ASEAN, zwłaszcza z **Singapurem i Wietnamem**, oraz pomaga im w przystąpieniu do odpowiednich umów międzynarodowych.

Komisja/DG TAXUD udzieliła również pomocy technicznej **państwom Południowoafrykańskiej Wspólnoty Rozwoju (SADC) objętym umową o partnerstwie gospodarczym**, aby przyspieszyć wdrażanie **reguł pochodzenia** zawartych w umowie o partnerstwie gospodarczym. Tematy poruszone w 2022 r. obejmowały szkolenie w zakresie zdolności w zakresie kumulacji diagonalnej między państwami SADC objętymi UPG w celu przyspieszenia wdrażania kumulacji diagonalnej między państwami SADC objętymi UPG i zwiększenia integracji regionalnej w regionie SADC.

W 2022 r. UE kontynuowała również wdrażanie programu **Partnerzy UE-RPA na rzecz wzrostu**, aby zmaksymalizować handel dwustronny na podstawie umowy o partnerstwie gospodarczym z SADC, usuwając bariery techniczne w handlu i wspierając globalne łańcuchy wartości. W tym kontekście UE kontynuowała współpracę z Południowoafrykańskim Stowarzyszeniem Bawełny, Wełny i Moheru zrzeszającym plantatorów, nabywców, dostawców sprzętu i stowarzyszenia towarowe w całym zrównoważonym łańcuchu wartości wyrobów włókienniczych w celu zbadania możliwości wymiany wiedzy, wymiany technicznej i handlu.

Innym przykładem jest ścisła współpraca UE ze wszystkimi partnerami w **obszarze paneurośródziemnomorskim** przy opracowywaniu wspólnej platformy poświęconej stosowaniu elektronicznych dowodów pochodzenia i elektronicznych środków współpracy administracyjnej (*inicjatywa e-PoC*).

⁴⁴ [Integracja gospodarcza, handel i łączność \(europa.eu\)](https://europa.eu/eu-foreign-affairs/en/interactives/interactive-map)

C. Handel i zrównoważony rozwój w centrum uwagi

22 czerwca 2022 r. Komisja zakończyła przegląd swojej polityki handlowej i polityki zrównoważonego rozwoju, który zakończył się publikacją **komunikatu**⁴⁵ „Siła partnerstw handlowych: razem na rzecz ekologicznego i sprawiedliwego wzrostu gospodarczego⁴⁶”. Komunikat stanowi nowy impuls do wdrażania istniejących umów handlowych UE zawierających rozdziały dotyczące handlu i zrównoważonego rozwoju, w szczególności 11 umów handlowych obejmujących 18 krajów partnerskich.

Komisja zintensyfikowała działania i rozpoczęła przegląd w zakresie rozdziałów dotyczących handlu i zrównoważonego rozwoju za 2022 r.

Zgodnie z wnioskami z przeglądu w zakresie rozdziałów dotyczących handlu i zrównoważonego rozwoju Komisja wywiązała się z obietnicy **większego zaangażowania społeczeństwa obywatelskiego** we wdrażanie i egzekwowanie przepisów.

- **Ulepszony mechanizm składania skarg** dotyczących domniemyanych naruszeń zobowiązań w zakresie handlu i zrównoważonego rozwoju, które to skargi przedkłada się pojedynczemu punktowi kontaktowemu Komisji, obejmuje konkretne terminy reagowania przez Komisję (zob. poniżej).
- Komisja rozpoczęła również prace nad **określeniem priorytetów dla poszczególnych krajów**, przy **ściśłym zaangażowaniu wewnętrznych grup doradczych UE**. Celem jest zwiększenie skuteczności realizacji zobowiązań w zakresie handlu i zrównoważonego rozwoju.

Komisja podjęła również konkretne kroki w celu **zaangażowania krajów partnerskich**, które podpisały zobowiązania w zakresie handlu i zrównoważonego rozwoju. W 2022 r. komitety ds. handlu i zrównoważonego rozwoju w ramach umów handlowych UE:

- angażowały partnerów w kluczowe elementy przeglądu w zakresie rozdziałów dotyczących handlu i zrównoważonego rozwoju, w szczególności we wdrażanie *norm bezpieczeństwa i higieny pracy (BHP)* w związku z tym, że bezpieczne i zdrowe środowisko pracy staje się nową podstawową zasadą i prawem w pracy, oraz nawiązywały dialog z niektórymi partnerami na temat odpowiednich konwencji Międzynarodowej Organizacji Pracy (MOP) (C155 i C187);
- opowiadały się za większą *przejrzystością procesu*, w szczególności składu wewnętrznych grup doradczych krajów partnerskich, wspierając kontakty między wewnętrznymi grupami doradczymi i ze społeczeństwem obywatelskim ogółem;

⁴⁵ <https://circabc.europa.eu/ui/group/8a31feb6-d901-421f-a607-ebbdd7d59ca0/library/8c5821b3-2b18-43a1-b791-2df56b673900/details>

⁴⁶ Podsumowanie głównych wniosków z przeglądu w zakresie rozdziałów dotyczących handlu i zrównoważonego rozwoju można znaleźć również w rocznym sprawozdaniu z wdrażania i egzekwowania za 2022 r. na stronie: [Rejestr dokumentów Komisji – COM\(2022\) 730 \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/COM(2022)730)

- zwiększały zrozumienie przez partnerów *niedawno przyjętego lub proponowanego prawodawstwa UE w zakresie zrównoważonego rozwoju* (np. rozporządzeń UE w sprawie wylesiania i dostosowywania cen na granicach z uwzględnieniem emisji dwutlenku węgla, a także wniosku dotyczącego rozporządzenia w sprawie pracy przymusowej) oraz rozwiewały obawy partnerów dotyczące wpływu na stosunki handlowe z UE.

Otrzymano pierwszą formalną skargę dotyczącą handlu i zrównoważonego rozwoju i zakończono wstępną ocenę⁴⁷

Skarga dotyczy praw pracowniczych w sektorze górnictwym w Peru i Kolumbii. 13 stycznia 2023 r. Komisja poinformowała skarżącego, niderlandzką organizację pozarządową CNV International, o wynikach swojej wstępnej oceny. Komisja poinformowała również Peru i Kolumbię oraz opublikowała informacje na temat tej domniemanej sytuacji na swojej stronie internetowej ⁴⁸ . We wstępnej ocenie stwierdzono potencjalne niedociągnięcia w egzekwowaniu prawa pracy w obu krajach. Komisja współpracuje obecnie z tymi krajami w celu podjęcia działań następczych w związku ze stwierdzonymi potencjalnymi niedociągnięciami.

Komisja w pełni wykorzystała umowę handlową, w szczególności postanowienia dotyczące dialogu i współpracy w kwestiach związanych z handlem i zrównoważonym rozwojem, a także inne dostępne kanały. Komisja współpracuje również w tej sprawie z MOP.

W czerwcu 2022 r. Komisja opublikowała zmienione **wytyczne operacyjne** dotyczące **pojedynczego punktu kontaktowego**. Zmienione wytyczne zapewniają większą przejrzystość i przewidywalność dla zainteresowanych stron zgłaszających domniemane naruszenia zobowiązań w zakresie handlu i zrównoważonego rozwoju, a jednocześnie określają **terminy**, w których Komisja rozpatruje skargi dotyczące handlu i zrównoważonego rozwoju: 10 dni roboczych na potwierdzenie otrzymania skargi, 20 na pierwsze działania następcze ze skarżącym i do 120 dni roboczych na zakończenie wstępnej oceny (w zależności od złożoności sprawy).

W okresie sprawozdawczym poczyniono znaczne postępy w realizacji zobowiązań w zakresie handlu i zrównoważonego rozwoju dotyczących pracy

W dziedzinie **pracy** odnotowano postępy w zakresie **ratyfikacji i wejścia w życie podstawowych konwencji MOP** w szeregu krajów partnerskich:

- **Japonia** ratyfikowała Konwencję MOP nr 105 dotyczącą zniesienia pracy przymusowej. Konwencja weszła w życie w lipcu 2023 r. Japonia jest nadal zdecydowana czynić dalsze postępy w ratyfikacji dotychczas nieratyfikowanej

⁴⁷ W 2022 r. pojedynczy punkt kontaktowy otrzymał drugą formalną skargę dotyczącą domniemanych naruszeń zobowiązań w zakresie handlu i zrównoważonego rozwoju; rozpatrzenie skargi nie było to jednak możliwe, ponieważ skarżący nie był podmiotem UE.

⁴⁸ <https://circabc.europa.eu/rest/download/c872c7cb-a0da-46dc-8b03-8144bf2f0436>

konwencji nr 111 MOP dotyczącej dyskryminacji, chociaż należy określić bardziej konkretne działania i harmonogram;

- w **Ameryce Środkowej** Panama ratyfikowała najważniejsze konwencje Międzynarodowej Organizacji Pracy dotyczące inspekcji pracy i macierzyństwa oraz protokół z 2014 r. do Konwencji dotyczącej pracy przymusowej lub obowiązkowej;
- w **Korei Południowej** w kwietniu 2022 r. weszły w życie trzy podstawowe konwencje, w szczególności Konwencja nr 87 dotycząca wolności związkowej i ochrony praw związkowych, Konwencja nr 98 dotycząca stosowania zasad prawa organizowania się i rokowań zbiorowych oraz Konwencja nr 29 dotycząca pracy przymusowej lub obowiązkowej. Odnotowano również pewne postępy na drodze do ratyfikacji Konwencji nr 105 dotyczącej zniesienia pracy przymusowej: w 2022 r. Korea Południowa opublikowała badanie, w którym określono przepisy krajowe, które należy zmienić w celu zapewnienia zgodności z konwencją MOP. We wrześniu 2022 r. Komisja zorganizowała spotkanie zainteresowanych stron ze społeczeństwem obywatelskim Korei Południowej i prowadzi odrębne badanie w celu zatwierdzenia badania południowokoreańskiego. UE nadal poruszała tę kwestię w rozmowach z Koreą Południową na wszystkich szczeblach.

Wraz z zakończeniem pierwszego etapu (ratyfikacji) punkt ciężkości wdrażania przesunął się z ratyfikacji na **wdrażanie i stosowanie podstawowych konwencji MOP** przez partnerów handlowych, przy czym Komisja nadal uważnie monitoruje ten proces.

W tym kontekście w 2022 r. zaobserwowano pewne uspokajające tendencje i zmiany, ponieważ w wielu krajach partnerskich w ramach realizacji zobowiązań w zakresie handlu i zrównoważonego rozwoju trwa przegląd i ulepszanie **krajowych ram pracy**.

- Na przykład w **Wietnamie** przeprowadzana jest szersza reforma kodeksu pracy (obejmująca prace nad dekretem umożliwiającym ustanowienie **niezależnych związków zawodowych**). Po jej zakończeniu będzie ona najprawdopodobniej miała również pozytywny wpływ na **wietnamską wewnętrzną grupę doradczą**, którą należy rozszerzyć, włączając niezależne organizacje pracowników.
- Współpraca UE z **Japonią** nad przepisami dotyczącymi należytej staranności w ramach komitetów ds. handlu i zrównoważonego rozwoju oraz międzysesyjnych spotkań technicznych pomogła ukształtować japońskie **wytyczne dotyczące należytej staranności w zakresie praw człowieka**, opublikowane we wrześniu 2022 r. Wytyczne dotyczą tych samych norm pracy co w rozdziale UPG dotyczącym handlu i zrównoważonego rozwoju i mają na celu m.in. zwiększenie stopnia, w jakim japońskie przedsiębiorstwa pozyskują zasoby w sposób odpowiedzialny i zgodny z normami międzynarodowymi.
- **Singapur** wskazał, że podejmuje kroki w celu przyjęcia przepisów **zakazujących dyskryminacji w miejscu pracy** (dotychczas kwestię tę poruszono jedynie w dobrowolnych ramach).
- **Gruzja** ustanowiła pełnoprawną inspekcję pracy z rozszerzonym mandatem.

- W następstwie dyskusji na forum komitetów ds. handlu i zrównoważonego rozwoju oraz z zainteresowanymi stronami w terenie **Kolumbia i Peru** zidentyfikowały luki w ramach pracy i postanowiły rozpocząć przegląd swoich kodeksów pracy.

Postanowienia dotyczące handlu i zrównoważonego rozwoju zawarte w preferencyjnych umowach handlowych dotyczących środowiska i pracy doprowadziły do bardziej ukierunkowanej współpracy między stronami

Jeśli chodzi o **ochronę środowiska**, w okresie sprawozdawczym odnotowano stopniowe postępy we **wdrażaniu wielostronnych porozumień środowiskowych** oraz w transformacji ekologicznej poprzez podejścia oparte na gospodarce o obiegu zamkniętym. Na przykład **Wietnam** angażuje się w dialog z UE na temat gospodarki o obiegu zamkniętym, a rozdział dotyczący handlu i zrównoważonego rozwoju oraz umowa handlowa między UE a Wietnamem jako całość odgrywają w tym zakresie kluczową rolę.

Komisja nadal intensywnie angażuje się we **współpracę** na rzecz wdrożenia postanowień dotyczących ochrony środowiska w swoich umowach handlowych, w tym z partnerami handlowymi reprezentującymi kraje rozwinięte w Azji Południowo-Wschodniej. Obejmowało to rozwijanie przez Komisję współpracy z **Singapurem** w zakresie technologii wspierających transformację ekologiczną i cyfrową (na podstawie wspólnych warsztatów wewnętrznych grup doradczych z 24 marca na temat transformacji cyfrowej i jej wpływu na zrównoważony rozwój).

UE finansowała współpracę techniczną wspierającą realizację celów zrównoważonego rozwoju w 2022 r.

- W **Ameryce Środkowej** projekty współpracy wspierają procesy reform i budowanie zdolności, aby pomóc partnerom w realizacji ich zobowiązań w zakresie pracy. Jednym z takich przykładów jest finansowany przez UE program MOP dla Gwatemali wdrażający plan działania MOP dotyczący wolności zrzeszania się i rokowań zbiorowych.
- W **Wietnamie** program promowania godnej pracy między UE a Wietnamem, na który przeznaczono budżet w wysokości 13,5 mln EUR na okres 6 lat, pomaga rozwiązać problemy związane ze stosunkami zawodowymi, wolnością zrzeszania się i rokowaniami zbiorowymi, a także ustanawianiem i funkcjonowaniem niezależnych związków zawodowych i inspekcji pracy.

Krajowe grupy doradcze ponownie znacząco przyczyniły się do osiągnięcia celów dotyczących handlu i zrównoważonego rozwoju w ramach 11 umów handlowych UE obejmujących 18 państw

Wkład wewnętrznych grup doradczych, które **monitorują sytuację** w terenie w krajach partnerskich, wzmacnia stanowisko Komisji podczas podejmowania działań następczych w związku ze zobowiązaniami w zakresie handlu i zrównoważonego rozwoju:

- na przykład w **Ekwadorze** w 2021 r. przedstawiciele społeczeństwa obywatelskiego we wspólnym oświadczeniu podkreślili **trudności w rejestracji jako związku**

zawodowego jednej z organizacji pracowniczych w **sektorze uprawy bananów**; doprowadziło to do podjęcia działań egzekwujących. Komisja zajęła się tą kwestią i wyraziła zaniepokojenie naruszeniem podstawowych zobowiązań pracowniczych i przypomniła o zaleceniach wydanych przez MOP. Komisja nadal współpracowała ze związkami zawodowymi w Ekwadorze, zwłaszcza w sektorze uprawy bananów, i wspierała ich stanowisko w dyskusjach z rządem Ekwadoru;

- w 2021 r. **wewnętrzna grupa doradcza UE–Korea Południowa** zwróciła uwagę Komisji na domniemany przypadek **dyskryminacji w Korei Południowej wobec pracowników zatrudnionych w branży dostawczej** dotyczący uznania ich prawa do rokowań zbiorowych. Komisja kontynuowała działania następcze w tej sprawie z Koreą Południową w kontekście wdrażania sprawozdania zespołu ekspertów.
- Niedawno wewnętrzna **grupa doradcza UE–Zjednoczone Królestwo** zwróciła uwagę Komisji na szereg kwestii związanych z przestrzeganiem zobowiązań, które poruszono w dyskusjach ze Zjednoczonym Królestwem na forum odpowiednich organów instytucjonalnych. Obejmowały one zmniejszenie liczby *inspekcji* pracy w Zjednoczonym Królestwie związanych z zobowiązaniem Zjednoczonego Królestwa do utrzymania skutecznego systemu egzekwowania przepisów na szczeblu krajowym. Kwestię tę poruszono na forum Specjalnego Komitetu Handlowego ds. Równych Warunków Działania w oparciu o obawy wewnętrznej grupy doradczej UE.

Wewnętrzne grupy doradcze wносиły również nadal wkład w zagadnienia będące przedmiotem wspólnego zainteresowania i obaw stron umów handlowych UE poprzez **badania dotyczące handlu i zrównoważonego rozwoju**. Obejmują one zlecone przez wewnętrzne grupy doradcze UE i krajów partnerskich **badania**, które kształtują współpracę i wzajemne zrozumienie między stronami w kwestiach zrównoważonego rozwoju. Przykłady obejmują badanie pt. „Sprawiedliwy handel między UE a regionem andyjskim” oraz badanie źródeł wtórnych pt. „Praca za pośrednictwem platform internetowych i ochrona instytucjonalna ze szczególnym uwzględnieniem Korei Południowej i UE”, które opublikowano w połowie marca 2022 r.

Ponadto w 2022 r. wewnętrzne grupy doradcze UE kontynuowały **aktywną współpracę z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego w krajach partnerskich**. Współpraca wewnętrznych grup doradczych UE z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego w terenie (w tym za pośrednictwem forów społeczeństwa obywatelskiego lub innych podobnych struktur utworzonych na podstawie umów handlowych UE) pomogła również w poczynieniu postępów w kwestiach dotyczących handlu i zrównoważonego rozwoju, nawet w przypadkach, w których występowały niedociągnięcia w praktycznej strukturze wewnętrznych grup doradczych w państwach trzecich. Na przykład:

- W **Wietnamie** działalność w terenie prowadzona przez wewnętrzną grupę doradczą UE i delegaturę Unii w Wietnamie pomogła uruchomić proces prowadzący do utworzenia przez Wietnam krajowej wewnętrznej grupy doradczej jesienią 2021 r. oraz zwiększenia liczby członków tej grupy z trzech do siedmiu w 2022 r.

- W **Japonii** współpraca wewnętrznej grupy doradczej UE z niektórymi japońskimi uczestnikami wspólnego dialogu ze społeczeństwem obywatelskim doprowadziła do określenia szeregu kluczowych tematów współpracy, a mianowicie odpowiedzialnego prowadzenia działalności gospodarczej, należytej staranności i ratyfikacji konwencji MOP. Stworzyło to pozytywną dynamikę.
- Dzięki aktywnym działaniom **wewnętrznej grupy doradczej UE ds. regionu andyjskiego** udało się uzyskać wzajemnie wspierane indywidualne deklaracje kolumbijskiej wewnętrznej grupy doradczej, ekwadorskiej wewnętrznej grupy doradczej i peruwiańskiej alternatywnej wewnętrznej grupy doradczej na forum społeczeństwa obywatelskiego 28 października 2022 r.

W 2022 r. Komisja zapewniła bieżące wsparcie **finansowe dla prac wewnętrznych grup doradczych: Projekt o wartości 3 mln EUR** zlecony przez Komisję w 2018 r. w celu wzmacniania społeczeństwa obywatelskiego w ramach umów handlowych został przedłużony do końca 2024 r. i trwa procedura przedłużenia go do końca 2026 r.

D. Ocena wkładu umów handlowych w prace związane z wdrażaniem⁴⁹

W okresie sprawozdawczym Komisja nadal brała pod uwagę wyniki badania na potrzeby oceny *ex post* **umowy handlowej między UE a Wspólnotą Andyjską⁵⁰**.

We wrześniu 2022 r. opublikowano sprawozdanie końcowe z badania wspierającego ocenę *ex post* **umowy handlowej między UE a Ameryką Środkową**, a Komisja opublikowała swoje główne sprawozdanie (dokument roboczy służb Komisji) w czerwcu 2023 r. Komisja dokonuje obecnie oceny sprawozdania i przygotowuje dokument roboczy służb Komisji w celu zakończenia oceny *ex post*.

Obie oceny dostarczyły informacji na temat stanu wdrażania umów i ich wpływu na UE i kraje partnerskie, uwzględniając aspekty gospodarcze, społeczne i środowiskowe. Oceny te potwierdzają zasadność podejścia stosowanego przez Komisję do wdrażania z partnerami z Ameryki Łacińskiej i Środkowej oraz wnoszą dalszy wkład w dalsze udoskonalanie strategii wdrażania i egzekwowania przepisów.

Równolegle nadal trwają prace nad oceną *ex post* pogłębionych i kompleksowych stref wolnego handlu z **Gruzją i Mołdawią**, przy czym dokument roboczy służb Komisji jest obecnie przygotowywany.

⁴⁹ https://policy.trade.ec.europa.eu/analysis-and-assessment/ex-post-evaluations_pl

⁵⁰ Bardziej szczegółowe ustalenia z badania można znaleźć również w arkuszu dotyczącym danego państwa na temat umowy handlowej między UE a Wspólnotą Andyjską: zob. dokument roboczy służb Komisji **SWD(2023) 740**; <https://circabc.europa.eu/ui/group/7fc51410-46a1-4871-8979-20cce8df0896/library/e0e79f42-9797-4d5d-a5c3-f00eb26b8676/details>

Ponadto rozpoczęto prace nad oceną *ex post* umowy o partnerstwie gospodarczym UE-SADC.

III. Pomoc małym i średnim przedsiębiorstwom w odnalezieniu się w globalnym handlu

Korzyści płynące z umów handlowych UE są szczególnie istotne dla MŚP (które stanowią 93 % eksporterów z UE) poszukujących nowych możliwości rynkowych za granicą. Nawet jeżeli nie prowadzą one bezpośredniej wymiany handlowej z rynkami państw trzecich, wynegocjowane zobowiązania przynoszą korzyści MŚP również ze względu na ich rolę w globalnym łańcuchu dostaw, np. gdy działają jako dostawcy dla większych przedsiębiorstw. W 2022 r. Komisja kontynuowała działania, aby pomóc MŚP w zapoznaniu się z umowami handlowymi UE i skorzystaniu z nich.

A. Aktualizacja i promocja platformy Access2Markets

Uruchomiona w październiku 2020 r. platforma Access2Markets zawiera wyczerpujące informacje praktyczne, których potrzebują przedsiębiorstwa prowadzące działalność za granicą, w tym dotyczące cel, podatków i procedur na 135 rynkach eksportowych i wszystkich rynkach źródłowych. Z platformy korzystało ponad 5 mln użytkowników⁵¹, a Komisja przeprowadziła za jej pośrednictwem szkolenia dla ponad 9 000 MŚP. Oprócz organizowania co kwartał wirtualnych seminariów szkoleniowych, z tłumaczeniem ustnym z języka angielskiego na języki UE, Komisja/DG ds. Handlu wsparły 30 wydarzeń szkoleniowych organizowanych przez państwa członkowskie i przemysł. Obejmują one szczyt UE-Afryka w 2022 r., szkolenie dotyczące platformy Access2Markets zorganizowane we współpracy z francuską prezydencją Rady, szkolenia z udziałem Centrum UE-Japonia ds. Współpracy Przemysłowej, Kanadyjską Izbą Handlową UE oraz szkolenia podczas dorocznej konferencji Europejskiej Sieci Przedsiębiorczości w 2022 r.

Platformę Access2Markets i jej **główne narzędzia** ponownie **zaktualizowano** w 2022 r.:

- **Obecnie narzędzie samooceny reguł pochodzenia (ROSA)** jest używane około 470 razy dziennie. W 2022 r. dodatkowo rozszerzono jego zakres: ROSA obejmuje obecnie 31 umów handlowych UE, dotyczących łącznie 119 krajów partnerskich (w tym 65 krajów rozwijających się korzystających z ogólnego systemu preferencji taryfowych w odniesieniu do wywozu do UE). Ponadto od czerwca 2023 r. udostępniono we *wszystkich* językach UE kompleksową umowę gospodarczo-handlową między UE a Kanadą (CETA), umowę o handlu i współpracy między UE a Zjednoczonym Królestwem, umowę o partnerstwie gospodarczym między UE

⁵¹ Tylko w 2022 r. całkowita liczba wyszukiwań w usłudze MyTradeAssistant wyniosła 11 336 170. 55,6 % wyszukiwań dotyczyło wywozu, 37,5 % przywozu, a 6,8 % rynku UE.

a Japonią oraz ogólny system preferencji taryfowych. Nowa wersja narzędzia samooceny reguł pochodzenia działa w przypadku większości umów o wolnym handlu UE. ROSA zostało całkowicie zmodernizowane dzięki nowemu interfejsowi⁵² (ROSA 2) i uproszczeniu pytań, skracając czas potrzebny przedsiębiorstwom na zakończenie samooceny i jeszcze bardziej upraszczając proces dla użytkowników.

- **Narzędzie Access2Procurement (A2P)** uruchomione we wrześniu 2021 r. pomaga przedsiębiorstwom ustalić, czy dane zamówienie jest objęte międzynarodowymi zobowiązaniami podjętymi przez **Kanadę i Japonię** w ich dwustronnych umowach handlowych z UE. Od czasu uruchomienia narzędzia użytkownicy przeprowadzili 5 395 ocen, a w 2022 r. około 270 ocen miesięcznie. Proces dodania informacji na temat **Stanów Zjednoczonych** do narzędzia Access2Procurement został zakończony i oficjalnie udostępniono je 4 lipca 2023 r. Następne w kolejności jest Zjednoczone Królestwo.
- W 2022 r. do platformy dodano ***narzędzie asystenta handlowego poświęcone usługom i inwestycjom („Mój asystent handlowy ds. usług i inwestycji”)***, obejmujące do tej pory dwa państwa – Kanadę i Zjednoczone Królestwo – oraz trzy sektory: usługi prawne, rachunkowość i usługi transportu morskiego. Od momentu uruchomienia skorzystano z niego 9 000 razy. Informacje są stopniowo dodawane w odniesieniu do ponad 90 sektorów usług na czterech rynkach eksportowych – w Kanadzie, Japonii, Szwajcarii i Zjednoczonym Królestwie.
- ***Statystyki dotyczące usług*** są stopniowo włączane do Access2Markets: opierają się one na zbiorach danych Eurostatu „Bop-Its6” i obejmują następujące sektory: usługi związane z produkcją, konserwacją i naprawą, transportem, podróżami, budownictwem, ubezpieczeniami i emeryturami, usługami finansowymi, telekomunikacyjnymi, informatycznymi i informacyjnymi, innymi usługami biznesowymi oraz usługami osobistymi, kulturalnymi i rekreacyjnymi.

B. Zaspokajanie szczególnych potrzeb MŚP: Rozdziały dotyczące MŚP w umowach handlowych i centrach handlowych dotyczących Japonii i Chin

Szereg obowiązujących **umów handlowych UE** zawiera **specjalne postanowienia dotyczące MŚP**⁵³, aby pomóc MŚP w uzyskiwaniu najważniejszych informacji potrzebnych przy wzajemnym dostępie do rynków. Kompleksowa umowa gospodarczo-handlowa (CETA)

⁵² <https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/news/rosa-2-launches-beta-version>

⁵³ Z Kanadą uzgodniono zalecenie dotyczące MŚP, a UPG między Unią Europejską a Japonią i umowa o handlu i współpracy między Zjednoczonym Królestwem a UE zawierają rozdziały dotyczące MŚP, podobnie jak umowy zawarte z Nową Zelandią, Mercosurem, Chile i Meksykiem. Kwestię rozdziału dotyczącego MŚP uwzględnia się również w negocjacjach prowadzonych z Indiami i Indonezją.

między Unią Europejską a Kanadą zawiera *zalecenie* dotyczące MŚP⁵⁴, natomiast umowa o partnerstwie gospodarczym między UE a Japonią (UPG między UE a Japonią) oraz umowa o handlu i współpracy między Zjednoczonym Królestwem a UE zawierają *rozdziały poświęcone MŚP*. Punkty kontaktowe każdej ze stron zapewniają uwzględnienie interesów MŚP podczas wdrażania umowy oraz dostęp MŚP do najnowszych informacji. W tym kontekście punkty kontaktowe ds. MŚP utworzone w ramach CETA w marcu 2023 r. zorganizowały specjalne seminarium internetowe w celu wymiany doświadczeń i informacji na temat wzajemnych inicjatyw i programów w zakresie polityki, które pomagają MŚP w umiędzynarodowieniu. W okresie obowiązywania CETA liczba MŚP eksportujących do Kanady wzrosła o 43 %. Punkty kontaktowe ds. MŚP utworzone na podstawie umowy o partnerstwie gospodarczym między UE a Japonią spotkały się w czerwcu 2022 r., aby przedstawić działania podjęte przez każdą ze stron w celu wdrożenia rozdziału dotyczącego MŚP i opublikowały swoje ostatnie **wspólne sprawozdanie z działalności**⁵⁵ w marcu 2023 r.

W 2022 r. Komisja nadal wspierała MŚP za pośrednictwem specjalnych ośrodków dla MŚP w Japonii i Chinach, wspomagając ukierunkowanie działania MŚP na tych rynkach.

*Centrum UE-Japonia ds. Współpracy Przemysłowej*⁵⁶, z pomocą swojego specjalnego punktu informacyjnego ds. umów o partnerstwie gospodarczym⁵⁷, przeprowadziło działania obejmujące:

- szkolenie dla 77 kierowników z UE („Get Ready for Japan”, „World Class Manufacturing”);
- 41 webinarów lub podcastów na temat prowadzenia działalności gospodarczej w Japonii, w których wzięło udział ponad 1 200 uczestników;
- 20 sprawozdań z badań rynkowych dostępnych bezpłatnie dla europejskich przedsiębiorstw;
- 28 wydarzeń poświęconych relacjom B2B, które ułatwiły ponad 830 spotkań między przedsiębiorstwami europejskimi i japońskimi⁵⁸, co doprowadziło do zawarcia 15 umów partnerstwa.

*Ośrodek UE dla MŚP w Chinach*⁵⁹ doradza zainteresowanym podmiotom gospodarczym w zakresie rozwijania działalności handlowej na chińskim rynku i pomaga w wymianie najlepszych praktyk. W 2022 r. jego działania obejmowały:

- 37 szkoleń/seminariów internetowych w Chinach i UE dla ponad 3 000 MŚP z UE;

⁵⁴ https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/country-assets/tradoc_157417.pdf

⁵⁵ [relations-negotiations-and-agreements - Biblioteka \(europa.eu\)](#)

⁵⁶ <https://www.eu-japan.eu/>

⁵⁷ <https://www.eu-japan.eu/epa-helpdesk>

⁵⁸ Centrum, pełniące rolę punktu kontaktowego Europejskiej Sieci Przedsiębiorczości dla Japonii, ułatwia nawiązywanie kontaktów między europejskimi i japońskimi MŚP.

⁵⁹ <https://www.eusmecentre.org.cn/>

- 22 działania promujące, w tym spotkania polityczne i działania lobbingowe z udziałem chińskich i europejskich urzędników państwowych, ośrodków analitycznych i stowarzyszeń przedsiębiorców;
- 10 wytycznych dotyczących wywozu, sprawozdania sektorowe i artykuły na temat prowadzenia działalności gospodarczej;
- specjalna pomoc techniczna dla unijnych MŚP w ponad 300 sprawach.

C. Współpraca z Europejską Siecią Przedsiębiorczości w celu wspierania MŚP

Komisja/DG ds. Handlu nadal pogłębia swoją współpracę z Europejską Siecią Przedsiębiorczości⁶⁰ („sieć”), którą wznowiono w ramach unijnego Programu na rzecz jednolitego rynku. Partnerzy sieci mają szczególne uprawnienia do promowania umów handlowych UE. Zakres zadań zawarty w ostatnim zaproszeniu do składania wniosków dotyczących sieci określa, że partnerzy sieciowi muszą „wspomóc MŚP w jak najlepszym wykorzystaniu unijnych umów o wolnym handlu (umów handlowych) zawartych z państwami trzecimi”. Budżet dostępny w ramach zaproszenia do składania wniosków wynosi aż 164,5 mln EUR na okres od 1 stycznia 2022 r. do 30 czerwca 2025 r. Oczekuje się również, że doradcy sieci zgłoszą wpływ na europejskie przedsiębiorstwa po świadczeniu usług doradczych dotyczących handlu (tj. osiągnięcia będące wynikiem doradztwa).

Struktury Europejskiej Sieci Przedsiębiorczości w coraz większym stopniu przyczyniają się do promowania umów handlowych UE

W 2022 r. sieć powołała specjalną grupę ekspertów („Grupa tematyczna ds. umiędzynarodowienia”) zajmującą się zagadnieniami związanymi z umiędzynarodowieniem MŚP, której prace obserwuje 290 doradców sieci. Specjalna osoba wyznaczona do kontaktów odpowiadała za zwiększanie zdolności doradców sieci do pomagania klientom biznesowym w wykorzystaniu możliwości, jakie oferują umowy handlowe UE.

Dzięki nowym zaproszeniom do składania wniosków i wyrażania zainteresowania opublikowanym w 2022 r. sieć rozwija się poza granicami UE, dodając *węzły sieci* w państwach będących partnerami handlowymi UE, z którymi Unia zawarła dwustronną umowę handlową lub unię celną (np. w Turcji, Singapurze, Korei Południowej).

⁶⁰ Informacje na temat Europejskiej Sieci Przedsiębiorczości znajdują się pod następującym adresem: <https://een.ec.europa.eu/>. Sieć ta, współfinansowana ze środków unijnego programu COSME, działa w ponad 60 krajach i skupia 3 000 ekspertów z 600 organizacji członkowskich. Ma ona na celu wsparcie małych i średnich przedsiębiorstw w prowadzeniu działalności na skalę międzynarodową.

Wiele działań sieciowych ukierunkowanych jest na dostęp MŚP do korzyści, jakie oferują umowy handlowe

Poprzez swoje działania informacyjne skierowane do 500 wiodących organizacji wsparcia dla przedsiębiorstw w Europie sieć nadal zwiększa wysiłki szkoleniowe DG ds. Handlu w zakresie umów handlowych UE i platformy Access2Markets. W 2022 r. sieć ponownie przeprowadziła wiele dodatkowych działań promocyjnych, pomagając MŚP w zdobyciu wiedzy na temat rynków zagranicznych, poruszaniu się po nich i konkutowaniu na tych rynkach. Działania te obejmowały:

- warsztaty na temat umów handlowych UE i Access2Markets zorganizowane podczas dorocznej konferencji Europejskiej Sieci Przedsiębiorczości w Pradze w październiku 2022 r., w których wzięło udział 40 doradców sieci na miejscu i około 60 online;
- sesję szkoleniową zorganizowaną w listopadzie 2022 r. z udziałem konsultantów zewnętrznych, podczas której wykorzystano praktyczne studia przypadku. Uczestnicy zostali poproszeni o powielenie sesji i rozpowszechnienie treści w swoich sieciach krajowych w ciągu 6 miesięcy;
- na początku 2023 r. zapoczątkowano organizowane co dwa miesiące *regularne spotkania stron umowy handlowej*; w tym przypadku eksperci ds. handlu zewnętrznego udzielają doradcom sieci rad w zakresie rozwiązywania konkretnych problemów, z którymi borykają się ich klienci podczas przywozu spoza UE lub wywozu za jej granice.

D. Współpraca z organizacjami promującymi handel

Komisja nadal współpracuje z organizacjami państw członkowskich promującymi handel, aby przekazywać im aktualne informacje na temat umów handlowych UE i Access2Markets. W 2022 r. Komisja kontynuowała również wymianę poglądów ze stowarzyszeniem Trade Promotion Europe („TPE”)⁶¹, które zrzesza 27 organizacji promujących handel z 17 państw członkowskich. Dzięki szerokiej sieci obejmującej ponad 170 biur w UE i ponad 400 poza UE TPE odgrywa ważną rolę opiniotwórczą. Komisja wspiera wysiłki TPE na rzecz zwiększenia świadomości jej członków na temat preferencyjnych umów handlowych zawieranych przez UE i wynikających z nich korzyści. Wsparcie to obejmowało organizację serii specjalistycznych sesji szkoleniowych takich jak program specjalistycznych kursów zarządzania wywozem, który rozpoczął się w marcu 2023 r.⁶².

⁶¹ <https://tradepromotioneurope.eu/>

⁶² <https://tradepromotioneurope.eu/trade-promotion-europes-export-management-masterclass-kicks-off/>

E. Działania wspierające MŚP na szczeblu wielostronnym (WTO)

W 2022 r. UE nadal wspierała wdrażanie **pakietu dotyczącego MMŚP** ⁶³ z 2020 r., a sprawozdania na temat stanu wdrożenia pakietu przez UE przedkładała sekretariatowi WTO. W tym kontekście UE regularnie przysyła dane taryfowe i pozataryfowe, które trafiają do dwóch platform informacyjnych w ramach pakietu (Global Trade Helpdesk i zintegrowana baza danych WTO). UE wielokrotnie przekazywała również informacje zwrotne i udzielała wsparcia na rzecz inicjatyw w zakresie wymiany informacji prowadzonych przez sekretariat WTO, w tym na temat sposobów poprawy przepisów dotyczących MMŚP w bazie danych regionalnych umów handlowych⁶⁴.

IV. Usuwanie barier i poszukiwanie rozwiązań

IV.1 Aktualna sytuacja w zakresie barier w handlu oraz ich usuwanie

W 2022 r. sytuacja handlowa na świecie była w dalszym ciągu złożona. Niesprowokowana i nieuzasadniona wojna napastnicza Rosji przeciwko Ukrainie wywarła znaczący wpływ na handel międzynarodowy spowodowany presją, jaką postanowiły wywierać państwa sojusznicze i inne w celu ograniczenia zdolności Rosji do kontynuowania agresji, podczas gdy inne państwa podjęły kroki w celu ochrony swoich rynków krajowych. W niektórych regionach utrzymano również strategie i praktyki protekcyjnistyczne, które były najbardziej nasilone w okresie pandemii COVID-19, co tworzy wyzwania dla przedsiębiorstw działających na tych rynkach. W związku z tym ważne jest ciągle podejmowanie wysiłków na rzecz wykrywania, zgłaszania i usuwania barier w handlu.

A. Wykaz (łącznie zarejestrowanych) barier w handlu i inwestycjach na 31 grudnia 2022 r.

Jak wynika z poniższej tabeli, na koniec 2022 r. w prowadzonej przez Komisję bazie danych Access2Markets uwzględniono łącznie **448** aktywnych barier handlowych i inwestycyjnych w 64 państwach trzecich.

Rodzaj środka	Liczba barier
Środki sanitarne i fitosanitarne	99
Bariery techniczne w handlu	79
Taryfy celne i ekwiwalenty oraz ograniczenia ilościowe	79
Procedury administracyjne	37

⁶³ https://www.wto.org/english/news_e/news20_e/msmes_11dec20_e.htm

⁶⁴ https://www.wto.org/english/tratop_e/msmesandtra_e/msmesandtra_e.htm

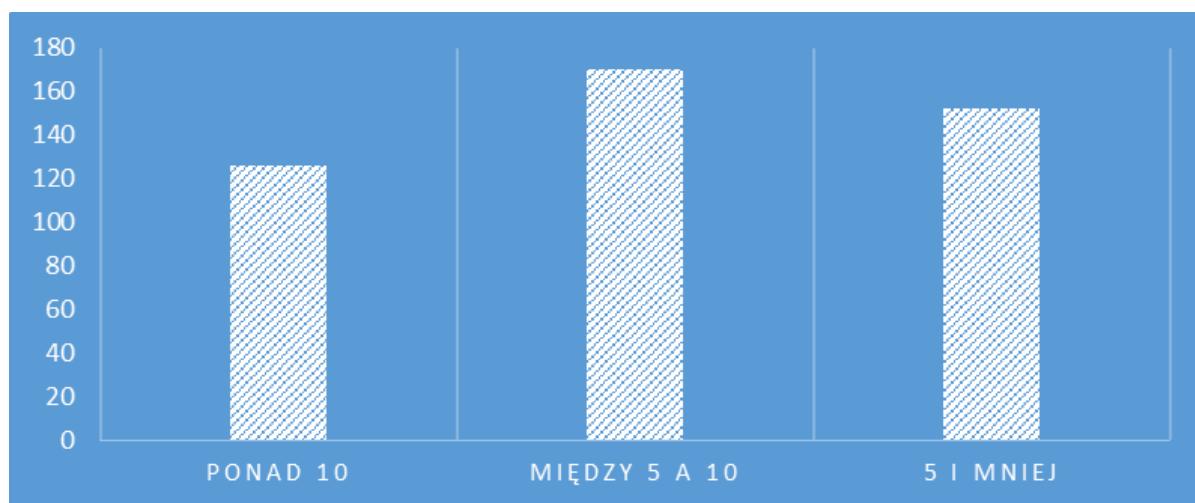
Inne środki*	37
Usługi i inwestycje	36
Prawa własności intelektualnej (PWI)	36
Zamówienia publiczne	29
Podatki wywozowe i ograniczenia	16
Łącznie	448

* Inne środki obejmują bariery związane z instrumentami ochrony handlu (TDI) i subsydiami oraz środki mające wpływ na konkurencję.

Liczba barier w handlu i inwestycjach, z którymi borykają się przedsiębiorstwa z UE przy wywozie poza Unię, utrzymała się zatem na stałym poziomie w porównaniu z 2021 r., kiedy to odnotowano 455 barier.

Jeżeli chodzi o **datę rejestracji** barier w handlu zarejestrowanych do końca 2022 r., 34 % zarejestrowano w ciągu ostatnich pięciu lat (co przedstawiono na wykresie 5 poniżej), 38 % zarejestrowano 6–10 lat temu, a 27 % wszystkich barier figuruje w wykazie od ponad dziesięciu lat.

Wykres 5: Liczba barier według daty rejestracji

Średni „wiek” barier z Chinami, Rosją, Indiami i Stanami Zjednoczonymi (tj. największymi partnerami niepreferencyjnymi) wynosi 10 lat: 103 ze 117 barier dotyczących tych państw zarejestrowano przed 2019 r. Natomiast w przypadku barier zarejestrowanych w innych państwach średni wiek wynosi około 8,7 roku.

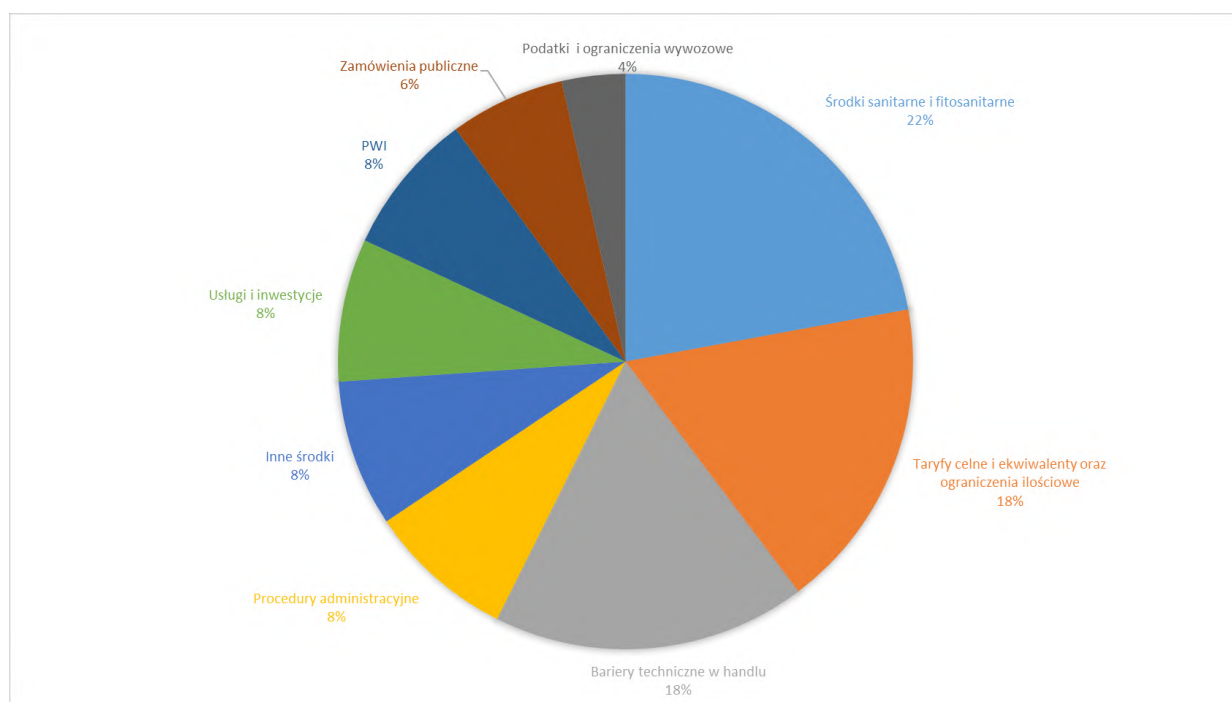
W niektórych z tych przypadków przedsiębiorstwa znalazły alternatywne sposoby na pokonanie barier lub po prostu zdecydowały się skupić na innych rynkach. Jednocześnie informacje na platformie Access2Markets dotyczące istnienia tych barier pozostają istotne dla przedsiębiorstw prowadzących działalność w danych państwach. Komisja, we współpracy

z państwami członkowskimi i zainteresowanymi stronami, dokonuje stopniowego przeglądu stanu starszych barier w podziale na państwa i sektory. W sekcji C poniżej przedstawiono kilka niedawnych przykładów skutecznego usunięcia barier, które wpływały na wywóz z UE od ponad 10 lat, przez Komisję wraz z państwami członkowskimi i sektorem.

Jeżeli chodzi o **rodzaje barier** przeważające w 2022 r., które przedstawiono na wykresie 6 poniżej, *środki sanitarne i fitosanitarne* pozostały największą kategorią barier w handlu (99), co stanowi prawie jedną czwartą wszystkich zarejestrowanych barier. Kolejne miejsca zajęły środki dotyczące barier technicznych w handlu (79 barier) oraz środki taryfowe i ograniczenia ilościowe (79 barier). Łącznie te trzy kategorie barier w handlu stanowiły prawie 60 % wszystkich aktywnych barier, co odzwierciedla tendencję zaobserwowaną w latach 2020–2021.

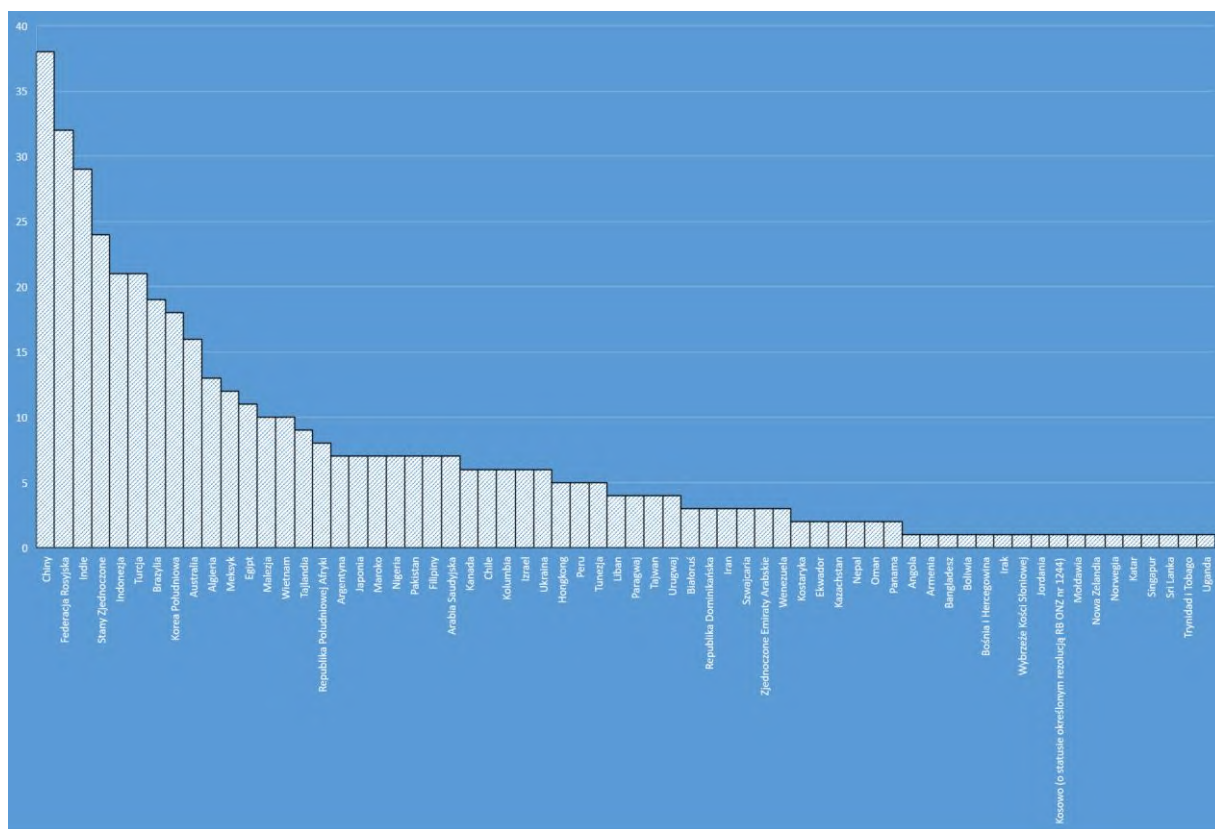
W obszarze *usług* zarejestrowano 36 barier, które dotyczą 20 różnych państw trzecich. Największym sektorem usług, na który wpływały bariery, jest transport - zarejestrowano w nim 10 barier, a następne miejsca zajęły sektory usług finansowych, energetyki, usług pocztowych, biznesu, budownictwa, rekreacji, dystrybucji i innych usług.

Wykres 6: Rodzaje barier w 2022 r.

Na wykresie 7 poniżej przedstawiono partnerów handlowych, w odniesieniu do których w 2022 r. zarejestrowano najwięcej barier: w dalszym ciągu najwięcej barier – 38 – zarejestrowano w **Chinach**, a kolejne miejsca zajęły **Rosja** (32), **Indie** (29), **Stany Zjednoczone** (24) oraz **Indonezja** (21).

Wykres 7: Liczba barier według partnerów handlowych w 2022 r.

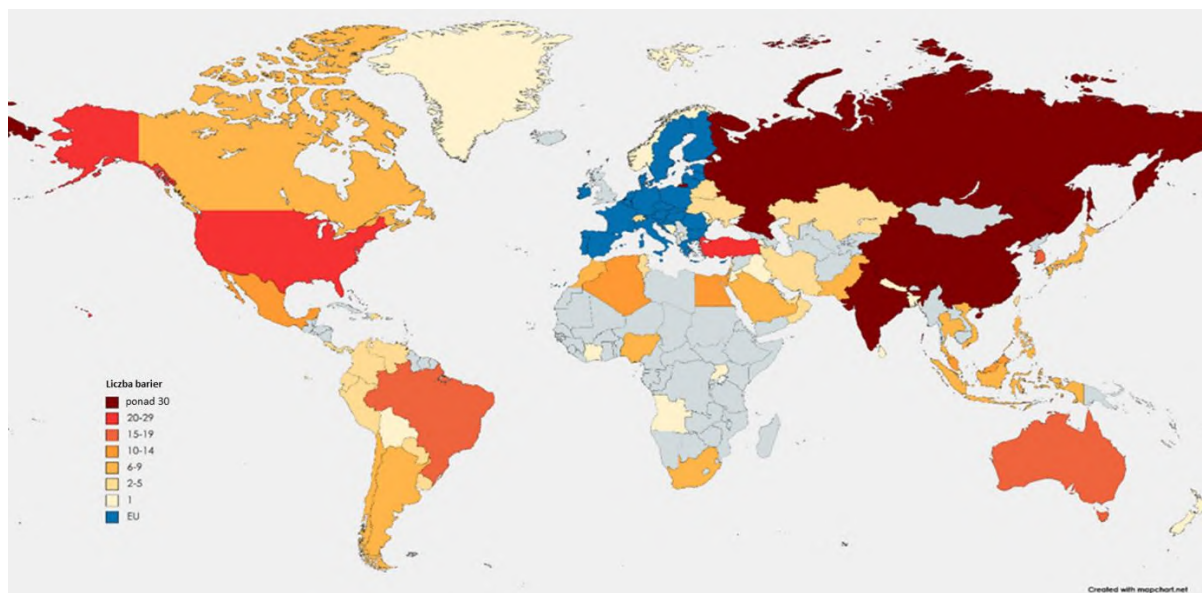

Odzwierciedla to sytuację z 2021 r., z wyjątkiem zamiany miejsc między Indiami a Stanami Zjednoczonymi.

W przypadku Chin usunięto jedną barierę w handlu.

Mapa na wykresie 8 poniżej przedstawia rozmieszczenie geograficzne barier na koniec 2022 r. Z wyjątkiem państw wymienionych powyżej do państw trzecich z co najmniej dziesięcioma barierami w 2022 r. należą: Brazylia (19), Korea Południowa (18), Australia (16), Algieria (13), Meksyk (12), Egipt (11), Malezja (10) i Wietnam (10). Odzwierciedla to sytuację z 2021 r., z wyjątkiem Australii i Algierii, w przypadku których liczba barier wzrosła o jeden.

Wykres 8: Rozkład geograficzny barier według partnerów handlowych (koniec 2022 r.)

B. Zmiany w zakresie barier w handlu i inwestycjach w 2022 r.

Wśród nowych barier przeważały **bariery sanitarne i fitosanitarne (SPS)** oraz **taryfy celne i ekwiwalenty oraz ograniczenia ilościowe** (trzy nowe bariery zarejestrowane dla każdego rodzaju), a następnie **bariery techniczne w handlu i środki w zakresie praw własności intelektualnej**. W 2022 r. liczba nowych SPS utrzymywała się na stosunkowo niskim poziomie (3), podobnie jak w 2021 r.⁶⁵ (2), w porównaniu z nowymi barierami SPS zarejestrowanymi w 2020 r. (13).

Jeżeli chodzi o **liczbę nowych barier**, w 2022 r. zarejestrowano 10 barier, czyli 6 mniej niż w 2021 r. Tendencja spadkowa utrzymała się zatem, choć na mniej radykalnym poziomie niż w latach 2020–2021 (z 41 do 16). Spadek ten rozpoczął się w 2021 r., częściowo ze względu na skutki pandemii COVID-19. Spadek nowych zarejestrowanych barier może być również powiązany ze zwiększoną kontrolą od czasu uruchomienia w 2020 r. pojedynczego punktu kontaktowego w odniesieniu do kwestii, które mają miejsce *przed* ich rejestracją (zob. sekcja

⁶⁵ Spadek w 2021 r. wynikał częściowo z braku ognisk najpoważniejszych chorób, takich jak afrykański pomór świń, a bardziej ogólnie był spowodowany przez konsekwencje pandemii COVID-19, z którymi zmagali się przedsiębiorstwa.

IV.2 poniżej). W poniższej tabeli przedstawiono dane z 2022 r. w porównaniu z sytuacją w 2021 r.

Rodzaj środka	Nowe bariery ⁶⁶ 2022		Nowe bariery 2021
Środki sanitarne i fitosanitarne	3		2
Bariery techniczne w handlu	2		6
Taryfy celne i ekwiwalenty oraz ograniczenia ilościowe	3		2
Procedury administracyjne	0		1
Usługi i inwestycje	0		1
Inne środki ⁶⁷	0		2
Prawa własności intelektualnej	2		0
Zamówienia publiczne	0		2
Podatki wywozowe i ograniczenia	0		0
Ogółem	10		16

Jeżeli chodzi o **główne sektory, na które miały wpływ nowe bariery**, sytuacja w 2022 r. przypomina sytuację z 2021 r.: największą kategorią ponownie okazało się rolnictwo i rybołówstwo, w przypadku której zarejestrowano pięć nowych barier.

Rodzaj sektora	Liczba nowych barier
Rolnictwo i rybołówstwo	5
Horyzontalny	3
Wina i napoje spirytusowe	1
Inne sektory	1
Łącznie	10

Jeżeli chodzi o **rozmieszczenie geograficzne nowych barier**, największą liczbę odnotowano w południowym sąsiedztwie (4), a następnie w Ameryce Łacińskiej (2), Azji Południowej i Południowo-Wschodniej (3) oraz w Ameryce Północnej (1).

⁶⁶ Nowe bariery to te zarejestrowane na portalu Access2Markets w 2022 r.

⁶⁷ Inne środki obejmują bariery związane z instrumentami ochrony handlu (TDI) i subsydiami, środki mające wpływ na konkurencję oraz inne środki, których nie można zaklasyfikować do poprzednich kategorii.

C. Bariery usunięte w 2022 r.

W 2022 r. usunięto **31** barier w **19 krajach partnerskich** (osiem mniej niż w 2021 r.). Zastosowano połączenie różnych strategii i instrumentów, w tym działania dyplomatyczne i ramy instytucjonalne określone w **dwustronnych umowach handlowych oraz WTO**.

Rodzaj środka	Bariery usunięte w 2022 r.	Bariery usunięte w 2021 r.
Środki sanitarne i fitosanitarne	14	15
Bariery techniczne w handlu	4	6
Taryfy celne i ekwiwalenty oraz ograniczenia ilościowe	4	6
Procedury administracyjne	1	3
Usługi i inwestycje	3	2
Inne środki*	3	1
Prawa własności intelektualnej	0	3
Zamówienia publiczne	1	1
Podatki wywozowe i ograniczenia	1	2
Łącznie	31	39

W 2022 r. **bariery SPS** ponownie stanowiły największą kategorię – usunięto 14 barier.

Usunięte bariery przyniosły bezpośrednie korzyści dla unijnych eksporterów w wielu sektorach, w szczególności w **sektorze spożywczym**.

- Na przykład po trwającym 24 lata zamknięciu dla przywozu mięsa baraniego i koziego z UE **Stany Zjednoczone** ostatecznie zmieniły warunki przywozu produktów pochodzenia owczego i koziego, aby dostosować je do norm międzynarodowych. Umożliwiło to stopniowe wznowienie wywozu z UE.
- W lutym 2023 r., po stałym dwustronnym zaangażowaniu w organach instytucjonalnych ustanowionych w ramach Stowarzyszenia UE-Ameryka Środkowa, **Kostaryka** zniósła wynoszący 10 % podatek nakładany na napoje z UE (w szczególności piwo). W 2020 r. wywóz piwa z UE do Kostaryki wyniósł 7 mln EUR, a 10 % stanowiło potencjalnie 0,7 mln EUR⁶⁸.

Do drugiego rodzaju najczęściej usuwanych w 2022 r. barier w handlu należały **bariery techniczne w handlu** oraz bariery związane z **taryfami celnymi i ekwiwalentami oraz ograniczeniami ilościowymi**.

- Wśród usuniętych barier w kategorii **barier technicznych w handlu** znalazła się utrzymująca się od wielu lat bariera związana ze specyfikacjami technicznymi

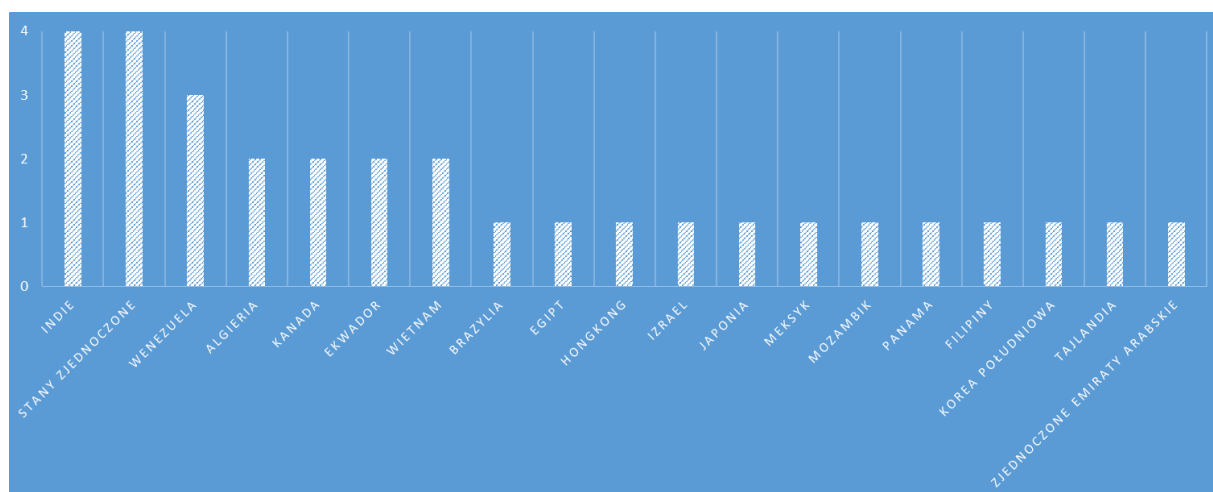
⁶⁸ Źródło: Komisja Europejska, DG AGRI.

stosowanymi przez **Hongkong** w odniesieniu do lekkich autobusów publicznych od 2015 r., która w rzeczywistości uniemożliwiała wywóz lekkich autobusów Euro VI z UE. W następstwie intensywnych kontaktów dwustronnych, w tym spotkań w ramach zorganizowanego dialogu między UE a Hongkongiem, we wrześniu 2022 r. zmieniono rozporządzenie o ruchu drogowym, otwierając rynek dla producentów z UE o wartości około 200 mln EUR.

- W kategorii **stawek celnych i równoważnych barier** znalazły się praktyki dyskryminacyjne, z którymi borykał się unijny sektor win i napojów spirytusowych w **Mozambiku**. W 2022 r. Mozambik wprowadził obowiązkowy system pieczęci kontrolnych, przy czym koszt opłaty za pieczęć w przypadku przywożonych produktów alkoholowych był wyższy niż w przypadku produktów krajowych. W następstwie intensywnych działań promujących Komisji (prowadzonych we współpracy z państwami członkowskimi i przedsiębiorstwami) w maju 2022 r. ustalono cenę za pieczęć na tym samym poziomie dla produktów krajowych i przywożonych.

Jeżeli chodzi o **zakres geograficzny** (tj. liczbę usuniętych barier w podziale na partnerów handlowych), z wykresu 9 poniżej wynika, że pełne lub częściowe rozwiązania obejmowały 19 spośród partnerów handlowych UE. W przeciwieństwie do sytuacji z 2021 r., kiedy na szczycie listy państw, w których usunięto najwięcej barier, znajdowały się Korea Południowa, Egipt i Kanada (strony umów handlowych), w 2022 r. miejsca te zajęły Indie, Stany Zjednoczone i Wenezuela (państwa, z którymi UE nie zawarła preferencyjnej umowy handlowej).

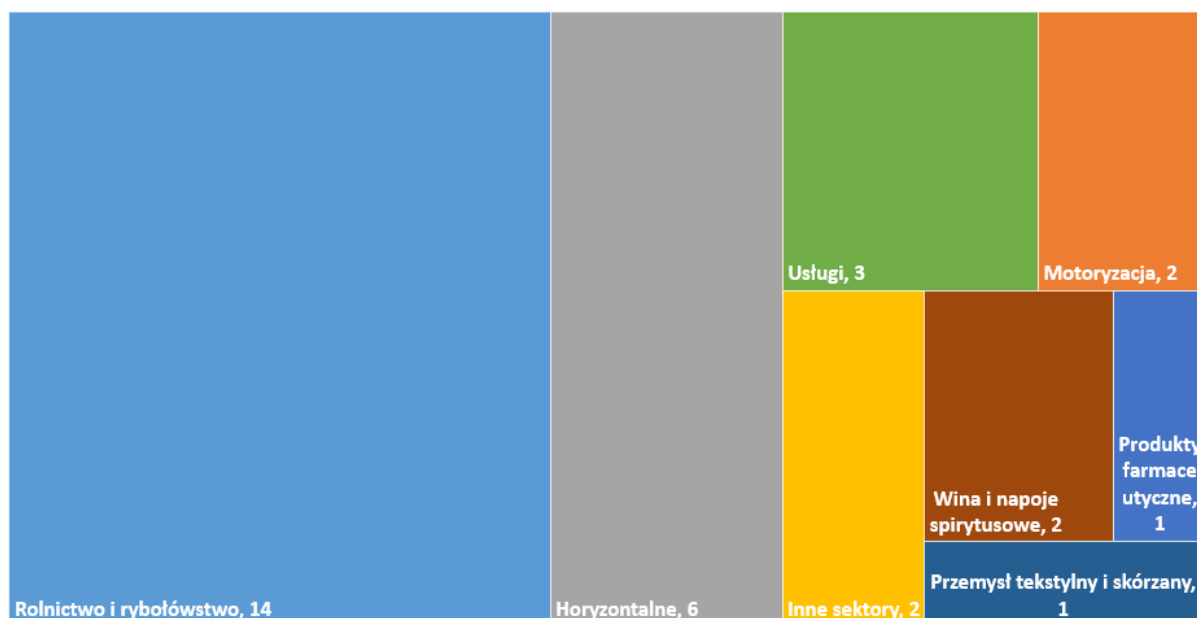
Wykres 9: Liczba usuniętych barier w podziale na partnerów (2022 r.)

Na wykresie 10 poniżej przedstawiono szeroki zakres sektorów, które skorzystały na działaniach mających na celu zwiększenie dostępu do rynku państw trzecich dla przedsiębiorstw z UE. Sektorem, w którym odnotowano największą liczbę usuniętych barier

w handlu – stanowiły one 45 % wszystkich usuniętych barier – był sektor **rolnictwa i rybołówstwa**. Sześć z usuniętych barier należało do kategorii „horyzontalnej” (tj. dotyczących produktów należących do więcej niż jednego sektora, których nie można przypisać tylko jednemu z nich), natomiast trzy dotyczyły **sektora usług**. Podział ten w dużej mierze odzwierciedla sytuację z 2021 r.

Wykres 10: Liczba usuniętych barier w podziale na sektory (2022 r.)

Partnerstwo na rzecz dostępu do rynku i jego wpływ w 2022 r.

Przy usuwaniu barier Komisja ściśle współpracuje z państwami członkowskimi i zainteresowanymi stronami z UE. Odbyna się to w ramach **partnerstwa na rzecz dostępu do rynku**, które pozostaje głównym elementem strategii zwalczania barier. Partnerstwo zakłada regularne spotkania Komisji, państw członkowskich i unijnych stowarzyszeń przedsiębiorców w różnych konfiguracjach. Komitet ds. Polityki Handlowej regularnie rozpatruje kwestie związane z wdrażaniem i egzekwowaniem przepisów, w tym dotyczące barier, w celu zapewnienia niezbędnego impulsu i kierunku działania oraz wspólnej wizji Komisji i państw członkowskich w zakresie priorytetów, działań, które należy podjąć, i obszarów, w których wysiłki muszą być największe⁶⁹.

Prace w ramach partnerstwa prowadzone w ciągu ostatnich 5 lat ponownie doprowadziły do znacznego **uwolnienia wywozu z UE**. Ogólnie rzecz biorąc, z analizy ekonometrycznej przeprowadzonej przez DG ds. Handlu wynika, że dzięki usunięciu szeregu barier w latach 2017–2021 wartość wywozu z UE w 2022 r. była o 7 mld EUR wyższa niż gdyby bariery te nadal istniały.

⁶⁹ Zob. również dokument roboczy Komisji na temat wdrażania i egzekwowania polityki handlowej UE: <https://circabc.europa.eu/ui/group/7fc51410-46a1-4871-8979-20cce8df0896/library/7103f3c9-2dc5-4bc5-be52-210c133802ca/details?download=true>

IV.2 Pojedynczy punkt kontaktowy

Uzasadnienie i proces

W chwili uruchomienia przez DG ds. Handlu 16 listopada 2020 r. **pojedynczy punkt kontaktowy** miał dwojaki cel. Pierwszym celem było ułatwienie zainteresowanym stronom z UE zgłaszanie Komisji nowych potencjalnych barier w handlu lub naruszeń zobowiązań w zakresie zrównoważonego rozwoju. Obecnie pojedynczy punkt kontaktowy stanowi **jeden punkt do kontaktu** umożliwiający zainteresowanym stronom zgłaszanie Komisji takich kwestii oraz zapewniający wytyczne dotyczące informacji, jakie muszą przekazać skarżący w celu ustalenia, czy bariera istnieje, i podjęcia decyzji w sprawie działań następnych. Drugim celem było zwiększenie skuteczności i wydajności procesu oceny nowych kwestii i podejmowania działań następnych. Pojedynczy punkt kontaktowy – pod kierunkiem głównego urzędnika ds. egzekwowania przepisów handlowych – koordynuje ocenę skarg i powołuje zespoły zajmujące się sprawą z ramienia Komisji składające się z właściwych ekspertów.

Proces ten ilustruje niedawny przykład skargi dotyczącej ograniczeń przywozowych stosowanych przez Egipt.

Skarga wniesiona do pojedynczego punktu kontaktowego w odniesieniu do Egiptu – akredytywa

W marcu 2022 r. do pojedynczego punktu kontaktowego wpłynęła skarga dotycząca obowiązkowego stosowania akredytywy (L/C) jako warunku wcześniejszej płatności za przywóz do Egiptu szerokiej gamy towarów. Środek ten umożliwił bankowi centralnemu Egiptu kontrolowanie podaży walut obcych na potrzeby przywozu poprzez opóźnianie wystawiania akredytyw. W związku z tym kilka podmiotów gospodarczych z różnych sektorów przemysłu UE doświadczało znacznych opóźnień w wystawianiu akredytyw. Ten nowy środek zwiększył obciążenie administracyjne i koszty, opóźnił proces przywozu i de facto ograniczył wielkość przywozu, biorąc pod uwagę ograniczoną ilość waluty obcej udostępnianą importerom.

Po otrzymaniu skargi pojedynczy punkt kontaktowy powołał zajmujący się sprawą zespół ekspertów, który zaangażował również delegaturę Unii w Kairze, aby szczegółowo ocenić skargę. Biorąc pod uwagę, że podczas oceny stwierdzono niezgodność środka z GATT 1994 i układem o stowarzyszeniu UE-Egipt, bariera została zarejestrowana w Access2Markets. Następnie Komisja nawiązała bezpośrednią współpracę z rządem Egiptu na różnych szczeblach (np. fora WTO i kontakty dwustronne w ramach układu o stowarzyszeniu), aby zapewnić szybkie usunięcie bariery. W rezultacie w styczniu 2023 r. Egipt zniósł obowiązkowy wymóg stosowania akredytywy jako warunku wcześniejszej płatności w odniesieniu do przywozu do tego kraju. UE monitoruje obecnie, czy zniesienie wymogu stosowania akredytywy jest w pełni stosowane w praktyce.

Praca pojedynczego punktu kontaktowego jest łatwiejsza dzięki internetowym **formularzom skargi** – jeden formularz dotyczy kwestii związanych z dostępem do rynku, a drugi – kwestii związanych z handlem i zrównoważonym rozwojem/kwestii związanych z ogólnym

systemem preferencji taryfowych. Oba formularze są dostępne na stronie Access2Markets⁷⁰. Opracowano je, aby dostarczyć DG ds. Handlu wystarczających informacji do przeprowadzenia pierwszej oceny przedmiotowej kwestii i rozważenia działań następnych. Potencjalni skarżący mogą nie mieć pewności co do wymaganych informacji, procesu lub możliwości złożenia skargi bez podania wszystkich informacji. Aby ich wesprzeć, na stronie internetowej DG ds. Handlu opublikowano wytyczne operacyjne pojedynczego punktu kontaktowego⁷¹, które dostarczają zainteresowanym stronom wskazówek dotyczących składania skarg. Ponadto Komisja/DG ds. Handlu oferuje poprzedzające wniesienie skargi spotkanie z potencjalnymi skarżącymi i w razie potrzeby pozostaje z nimi w kontakcie po złożeniu skargi. Po uzyskaniu dostępu do wystarczającego zakresu informacji członkowie zespołu zajmującego się sprawą ocenia skargę i przedstawia propozycję odpowiednich działań następnych, które należy podjąć, aby rozwiązać daną kwestię. Komisja może również podejmować działania z własnej inicjatywy w sytuacjach, w których nie wniesiono formalnych skarg dotyczących danej bariery.

Pojedynczy punkt kontaktowy w liczbach

W 2022 r., w **drugim pełnym roku** działania, pojedynczy punkt kontaktowy:

- otrzymał 71 zgłoszeń, głównie w sprawie ewentualnych barier w dostępie do rynku (66), ale również w sprawie potencjalnych naruszeń zobowiązań podjętych przez państwa trzecie w zakresie zrównoważonego rozwoju (5);
- otrzymał łącznie 48 skarg zewnętrznych od zainteresowanych stron z UE za pośrednictwem portalu Access2Markets (dwie dotyczące handlu i zrównoważonego rozwoju, a pozostałe dotyczące kwestii związanych z dostępem do rynku) i wszczął sześć skarg z urzędu (dotyczących kwestii związanych z dostępem do rynku);
- uczestniczył w szeregu wstępnych powiadomień związanych ze zrównoważonym rozwojem, z których trzy doprowadziły do oficjalnych skarg w 2022 r.

Z 48 skarg zewnętrznych zdecydowana większość (42) została złożona przez branżę: 23 skargi zostały wniesione przez przedsiębiorstwa UE, 16 – przez europejskie stowarzyszenia branżowe, a 3 – przez krajowe stowarzyszenia branżowe. Pozostałe 6 skarg wniosły państwa członkowskie.

Ponadto Komisja wszczęła z własnej inicjatywy 6 skarg dotyczących postrzeganych barier w handlu.

Jeżeli chodzi o **liczbę otrzymanych zgłoszeń i skarg**, w porównaniu z 2021 r. odnotowano wzrost o odpowiednio 5 i 15. Jeżeli chodzi o **źródło** skarg, sytuacja w 2022 r. w dużej mierze odzwierciedla sytuację z 2021 r.: Zainteresowane strony z unijnego sektora biznesu pozostały

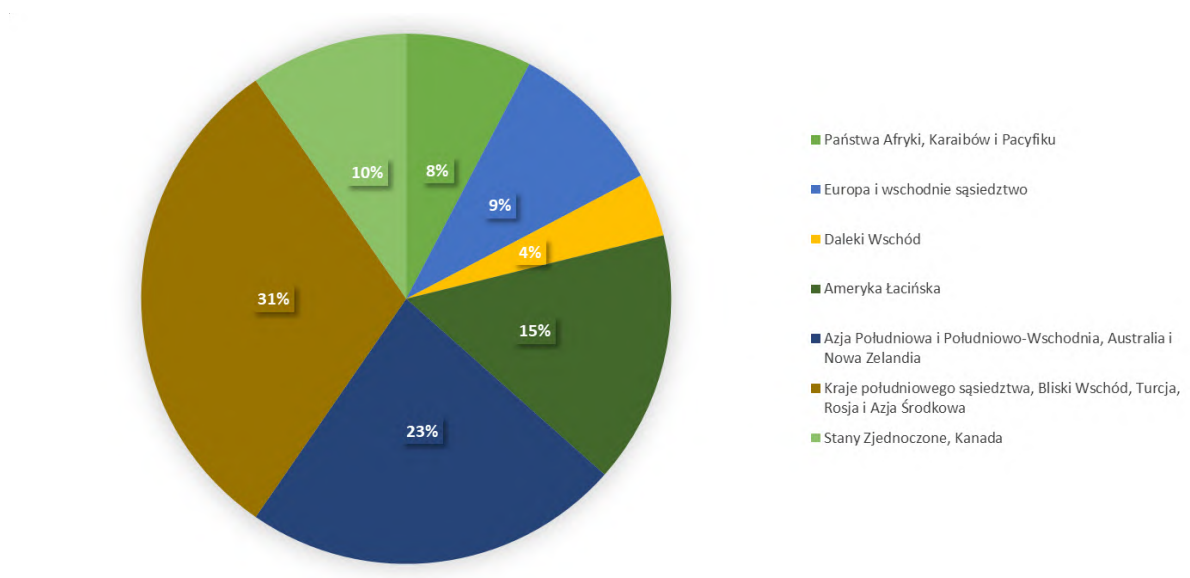
⁷⁰ https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/contact-form?type=COMPL_MA

⁷¹ https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/form-assets/operational_guidelines.pdf

największą kategorią skarżących, natomiast liczba **skarg wnoszonych przez państwa członkowskie wzrosła dwukrotnie**, choć z niskiego poziomu (z 3 w 2021 r. do 6 w 2022 r.).

Jak wynika z poniższego wykresu 11, jeżeli chodzi o zainteresowane **państwa trzecie**, do pojedynczego punktu kontaktowego wpłynęły skargi dotyczące barier napotkanych w 22 krajach partnerskich ze wszystkich regionów geograficznych.

Wykres 11: Skargi otrzymane przez pojedynczy punkt kontaktowy w 2022 r. w podziale na regiony

Zgodnie z tendencją zaobserwowaną w 2021 r. w 2022 r. ponownie największa liczba skarg dotyczyła partnerów handlowych w południowym i wschodnim sąsiedztwie (12), które – wraz ze skargami dotyczącymi Turcji (3) – stanowiły 33 % wszystkich skarg (nieznaczny spadek z 37 % w 2021 r.). Następne miejsca zajęły Azja Południowa i Południowo-Wschodnia (w tym Australia, Indie), której dotyczyły trzy skargi, i Ameryka Łacińska, w przypadku której wniesiono dwie skargi. Do pojedynczego punktu kontaktowego wpłynęła tylko jedna skarga dotycząca Ameryki Północnej.

V. Dwustronne i wielostronne egzekwowanie zobowiązań handlowych: rozstrzyganie sporów⁷²

Podejście Komisji do wdrażania i egzekwowania przepisów opiera się głównie na działaniach w zakresie wdrażania, zapobiegania powstawaniu potencjalnych barier oraz usuwania istniejących barier, zanim się ugruntują. Aby takie działania na wcześniejszych etapach były

⁷² Szczegółowe podsumowanie, w szczególności spraw WTO, w których UE występuje jako skarżący lub pozwany, oraz spraw prowadzonych na podstawie umów dwustronnych UE, przedstawiono w najbardziej aktualnym wydaniu „Overview of the EU’s active dispute settlement cases” [„Przegląd trwających spraw dotyczących rozstrzygania sporów z udziałem UE”] opublikowanym na stronie internetowej DG ds. Handlu (<https://ec.europa.eu/trade/policy/accessing-markets/dispute-settlement/>).

w pełni skuteczne, muszą one w stosownych przypadkach być wsparte gotowością Komisji do stosowania procedur prawnych służących rozstrzygnięciu sporów.

V.1 Wykorzystywanie mechanizmów rozstrzygania sporów

A. Rozstrzyganie sporów w ramach WTO

Pomimo zablokowania pracy Organu Apelacyjnego WTO UE kontynuowała działalność w zakresie rozstrzygania sporów w ramach WTO...

Chociaż paraliż Organu Apelacyjnego trwa od 2019 r., UE poczyniła postępy w rozstrzygnięciu rosnącej liczby sporów w ramach WTO w okresie sprawozdawczym, wykorzystując porozumienie w sprawie tymczasowego arbitrażu odwoławczego (MPIA)⁷³ oraz porozumienia w sprawie arbitrażu odwoławczego ad hoc⁷⁴ na wzór modelu tymczasowego arbitrażu odwoławczego. Pod koniec kwietnia 2023 r. na 53 z 164 członków WTO przypadało 26 uczestników tymczasowego arbitrażu odwoławczego. Najnowszym uczestnikiem jest Japonia, która przystąpiła do tej inicjatywy w marcu 2023 r. Pierwsze orzeczenie w ramach tymczasowego arbitrażu odwoławczego wydano w grudniu 2022 r. w sprawie DS591 (Kolumbia – mrożone frytki).

Do połowy kwietnia 2023 r. UE wszczęła 110 z 616 sporów wniesionych do WTO od 1995 r. **Spory w ramach WTO wszczęte przez UE**, w których poczyniono postępy w okresie sprawozdawczym, obejmowały m.in.⁷⁵:

- USA – dojrzałe oliwki (DS577) – spór ten dotyczy celów wyrównawczych stosownych w przypadku przywozu dojrzałych oliwek z Hiszpanii, wprowadzonych w czasie urzędowania poprzedniej administracji USA w 2018 r., które uznano za niezgodne z prawem; orzeczenie stało się wiążące w grudniu 2021 r. UE uważa, że Stany Zjednoczone nie zastosowały się do ustaleń zespołu orzekającego we wspólnie uzgodnionym terminie 14 stycznia 2023 r., w szczególności w odniesieniu do ustaleń dotyczących przeniesienia korzyści związanych z subsydiowaniem. W związku z brakiem postępów w wypracowaniu wspólnie uzgodnionego rozwiązania 28 kwietnia 2023 r. UE zwróciła się o konsultacje ze Stanami Zjednoczonymi

⁷³ Rozwiązanie to – zgłoszone WTO w kwietniu 2020 r. – zapewnia uczestniczącym w nim członkom WTO dalszą możliwość korzystania z wiążącego, dwupoziomowego i niezależnego rozstrzygania sporów w ramach WTO zgodnie z zasadami WTO w dowolnych sporach między nimi pomimo paraliżu Organu Apelacyjnego. Każdy członek WTO może dołączyć do mechanizmu tymczasowego arbitrażu odwoławczego, do momentu aż Organ Apelacyjny będzie mógł w pełni funkcjonować.

⁷⁴ Jeżeli członek WTO, z którym UE prowadzi spór w ramach WTO, nie zdecyduje się na uczestnictwo w mechanizmie tymczasowego arbitrażu odwoławczego (jak miało to miejsce na przykład w przypadku Turcji w dwóch sporach w ramach WTO, DS583 i DS595, zob. poniżej).

⁷⁵ Szczegółowe podsumowanie, w szczególności spraw WTO, w których UE występuje jako skarżący lub pozwany, oraz spraw prowadzonych na podstawie umów dwustronnych UE, przedstawiono w najbardziej aktualnym wydaniu „Overview of the EU’s active dispute settlement cases” [„Przegląd trwających spraw dotyczących rozstrzygania sporów z udziałem UE”] opublikowanym na stronie internetowej Dyrekcji Generalnej ds. Handlu: [Circabc \(europa.eu\)](https://circabc.europa.eu)

w kontekście postępowania w sprawie przestrzegania przepisów na podstawie art. 21 ust. 5 uzgodnienia w sprawie rozstrzygania sporów. Ponieważ w wyniku konsultacji nie udało się rozwiązać tej kwestii, 14 lipca 2023 r. UE zwróciła się do Organu Rozstrzygania Sporów o powołanie zespołu orzekającego w sprawie przestrzegania przepisów, który miałby orzec w sprawie wdrożenia przez Stany Zjednoczone ustalenia dotyczącego przekazania zawartego w orzeczeniu z grudnia 2021 r.

- Turcja – produkty farmaceutyczne (DS583) – w tym sporze UE zakwestionowała określone tureckie środki wpływające na przywożone produkty farmaceutyczne. Wszystkie skargi zostały rozstrzygnięte na korzyść UE w sprawozdaniu zespołu orzekającego z dnia 28 kwietnia 2022 r. Turcja odwołała się 25 kwietnia 2022 r. Odwoławcze postępowanie arbitrażowe na podstawie art. 25 uzgodnienia w sprawie rozstrzygania sporów opierało się na umowie ad hoc w sprawie arbitrażu odwoławczego między UE a Turcją. W lipcu 2022 r. arbitrzy odwoławczy zasadniczo potwierdzili orzeczenie zespołu orzekającego, a w szczególności orzekli, że Turcja musi wyeliminować dyskryminujące praktyki (środki służące lokalizacji i priorytetowemu traktowaniu) w swoim sektorze farmaceutycznym. Obecnie, po upływie w dniu 25 kwietnia 2023 r. rozsądnego terminu uzgodnionego z Turcją, UE monitoruje działania Turcji na rzecz zapewnienia zgodności z przepisami.
- Kolumbia - mrożone frytki (DS591). Spór ten dotyczył ostatecznych środków antydumpingowych nałożonych przez Kolumbię w listopadzie 2018 r. na przywóz mrożonych frytek z Belgii, Niemiec i Niderlandów. W następstwie sprawozdania zespołu orzekającego WTO, które zawierało ustalenia korzystne dla UE, Kolumbia wniosła odwołanie w ramach wielostronnego tymczasowego arbitrażu odwoławczego (MPIA). Ostateczne i wiążące orzeczenie arbitrów odwoławczych z 13 grudnia 2022 r. było korzystne dla UE. 14 marca 2023 r. strony uzgodniły rozsądny termin na wdrożenie przez Kolumbię zaleceń orzeczenia arbitrów, który upłynie 5 listopada 2023 r.
- Egipt – rejestracja przywozu (DS609). Spór ten dotyczy wymogów rejestracyjnych nałożonych przez Egipt na 29 kategorii towarów, w tym produkty rolne i spożywcze, kosmetyki, zabawki, wyroby włókiennicze, odzież, sprzęt gospodarstwa domowego, meble i płytki ceramiczne. Wymogi te wydają się być niezgodne ze zobowiązaniami Egiptu wynikającymi z układu ogólnego w sprawie taryf celnych i handlu w ramach WTO (GATT 1994) dotyczącymi rolnictwa i procedur licencjonowania przywozu. 26 stycznia 2022 r. UE zwróciła się o konsultacje w ramach WTO, w następstwie których Egipt zobowiązał się do wprowadzenia i zastosowania w procesie rejestracji znaczących usprawnień. UE monitoruje obecnie funkcjonowanie tego zmienionego systemu rejestracji, aby sprawdzić, czy pozwoli on na wznowienie przepływów handlowych do Egiptu, i prowadzi niezbędne rozmowy z Egiptem.
- Chiny – Towary i usługi (DS610). Spór ten dotyczy dyskryminujących praktyk handlowych, które Chiny stosują wobec Litwy od grudnia 2021 r. W ramach tych

środków chińskie organy celne dorzucają przywóz z Litwy; wprowadzono ograniczenia importu wobec przedsiębiorstw wielonarodowych wykorzystujących komponenty z tego kraju; ograniczono również wywóz z Chin na Litwę. UE uważa, że środki te są dyskryminujące i niezgodne z przepisami w świetle zasad WTO. W ramach tej samej grupy środków Chiny wprowadziły również całkowite zakazy przywozu alkoholu, wołowiny, przetworów mlecznych, drewna i torfu wysyłanych z Litwy, rzekomo ze względów fitosanitarnych. Środki te niekorzystnie wpływają na handel wewnątrzunijny i wewnątrzunijne łańcuchy dostaw oraz wpływają na funkcjonowanie rynku wewnętrznego, w tym poprzez wymuszanie dostosowań rynkowych. UE wielokrotnie zwracała się do Chin o zniesienie ograniczeń w wywozie z Litwy do Chin i przywrócenie normalnych przepływów handlowych, ale było to nieskuteczne. Po konsultacjach przeprowadzonych w 15 i 16 marca 2022 r. między stronami, w których nie uzgodniono zadowalającego rozwiązania, 7 grudnia 2022 r. UE wystąpiła o powołanie zespołu orzekającego WTO, który powstał 27 stycznia 2023 r. Trwa proces ustalania składu zespołu orzekającego.

- Chiny – zakazy wnoszenia pozwu (DS611). Spór dotyczy głównie chińskich środków niekorzystnie wpływających na ochronę i egzekwowanie praw własności intelektualnej. Od sierpnia 2020 r. chińskie sądy wydają decyzje – zwane zakazami wnoszenia pozwu – w celu uniemożliwienia unijnym przedsiębiorstwom, które posiadają patenty niezbędne do spełnienia normy, odpowiedniego egzekwowania swoich praw poza Chinami. Aby odwieść europejskie przedsiębiorstwa od wnoszenia spraw do sądów zagranicznych, chińskie sądy grożą im nałożeniem wysokich grzywien. Postawiło to europejskie przedsiębiorstwa sektora zaawansowanych technologii w bardzo niekorzystnej sytuacji, jeśli chodzi o egzekwowanie swoich praw. Konsultacje między UE a Chinami odbyły się w kwietniu 2022 r., ale nie udało się osiągnąć wzajemnie zadowalającego rozwiązania. 27 stycznia 2023 r. powołano zespół orzekający, a 28 marca 2023 r. ustalono jego skład.
- Indie – taryfy celne na produkty ICT (DS582). Spór ten dotyczy taryf stosowanych przez Indie na produkty technologii informacyjno-komunikacyjnych („ICT”). Cła są nakładane stopniowo, od 2014 r., chociaż Indie zobowiązały się do wprowadzenia systemu bezcłowego zgodnie z harmonogramem umocowanym w zasadach WTO jako wdrożenie swoich zobowiązań w ramach ITA-1. Sprawozdanie zespołu orzekającego rozesłano do wszystkich członków WTO i opublikowano 17 kwietnia 2023 r. W sprawozdaniu tym zespół orzekający stwierdził, że indyjskie taryfy celne w wysokości do 20 % naruszają najbardziej podstawowe zasady WTO, tj. indyjskie zobowiązania taryfowe, a zatem są niezgodne z przepisami. W sprawozdaniu zespołu orzekającego podtrzymano wszystkie zarzuty UE w tym sporze i Organ Rozstrzygania Sporów powinien zasadniczo przyjąć je w ciągu 60 dni od rozesłania go do wszystkich członków WTO.
- Indonezyjski zakaz wywozu rudy niklu (DS592). Spór ten dotyczy indonezyjskiego zakazu wywozu rudy niklu oraz krajowych wymogów dotyczących przetwarzania

rudy niklu i rudy żelaza. UE zakwestionowała ten środek w ramach WTO i wystąpiła o ustanowienie zespołu orzekającego w styczniu 2021 r. 30 listopada 2022 r. zespół orzekający stwierdził, że indonezyjski zakaz wywozu i krajowy wymóg przetwarzania rudy niklu naruszały zasady WTO i nie były uzasadnione żadnym z możliwych wyjątków, podtrzymując wszystkie twierdzenia UE. 8 grudnia 2022 r. Indonezja odwołała się w sprawie sprawozdania zespołu orzekającego „w próżnię”, tj. do niedziałającego Organu Apelacyjnego. Indonezja nie zgodziła się na żadne ustalenia dotyczące obejścia braku działającego Organu Apelacyjnego, który mógłby rozpatrzyć jej odwołanie, takie jak przystąpienie do mechanizmu tymczasowego arbitrażu odwoławczego lub zawarcie z UE umowy ad hoc o arbitrażu odwoławczym zgodnie z art. 25 uzgodnienia w sprawie rozstrzygania sporów, pomimo stałych kontaktów na wszystkich szczeblach w 2022 r. W następstwie ustaleń zespołu orzekającego WTO i odwołania Indonezji do niefunkcjonującego obecnie Organu Apelacyjnego, co de facto uniemożliwia ostateczne i wiążące rozstrzygnięcie sporu, Komisja rozważa zastosowanie odpowiednich i proporcjonalnych środków zaradczych w odpowiedzi na naruszenie popełnione przez Indonezję i rozpoczęła konsultacje publiczne na temat możliwego stosowania rozporządzenia dotyczącego egzekwowania, aby mogła lepiej ocenić konieczność i parametry ewentualnych środków z zakresu polityki handlowej.

W okresie sprawozdawczym UE **czyniła również dalsze postępy w zakresie sporów w ramach WTO wniesionych przez inne strony przeciwko Unii**, w tym w następujących sprawach:

- Turcja – środki ochronne dotyczące stali (DS595). Spór ten dotyczy środka ochronnego nałożonego przez UE w odniesieniu do stali w lutym 2019 r. W sprawozdaniu zespołu orzekającego z 29 kwietnia 2022 r. potwierdzono możliwość wykorzystania instrumentu zabezpieczającego w odpowiedzi na światowy kryzys w przemyśle stalowym, ale stwierdzono, że w trzech punktach unijny środek ochronny nie był wystarczająco uzasadniony. Po przyjęciu sprawozdania końcowego 31 maja 2022 r. UE i Turcja uzgodniły rozsądny termin wdrożenia, a 16 stycznia 2023 r. UE przedłożyła sprawozdanie o sytuacji bieżącej, w którym poinformowała członków WTO o przyjęciu środka niezbędnego do zastosowania się do zaleceń i orzeczeń w tym sporze.
- Indonezja (DS593) – olej palmowy i Malezja – olej palmowy (DS600): Oba spory, które zostały wszczęte oddzielnie przez Indonezję (grudzień 2019 r.) i Malezję (styczeń 2021 r.), dotyczą niektórych środków przyjętych przez UE i niektóre państwa członkowskie w kontekście dyrektyw UE w sprawie biopaliw, ponieważ dyrektywy te dotyczą oleju palmowego i biopaliw produkowanych na bazie oleju palmowego pochodzących z tych państw. Malezja i Indonezja twierdzą, że odnośne środki są niezgodne z porozumieniami WTO w sprawie barier technicznych w handlu (TBT), taryf celnych i handlu (GATT) oraz subsydiów i środków wyrównawczych (SCM). W obu przypadkach powołano zespoły orzekające, a postępowanie jest w toku.

- Republika Południowej Afryki – owoce cytrusowe (DS613). Spór ten dotyczy unijnego systemu fitosanitarnego regulującego przywóz owoców cytrusowych z Republiki Południowej Afryki. Republika Południowej Afryki twierdzi, że unijne środki wydają się niezgodne z porozumieniem WTO SPS i niektórymi postanowieniami porozumienia GATT z 1994. 22 lipca 2022 r. Republika Południowej Afryki zwróciła się o konsultacje z UE na forum WTO. Konsultacje odbyły się 15 i 16 września 2022 r., ale nie przyniosły zadowalającego rozwiązania. Postępowanie trwa.

B. Rozstrzygnięcie sporów na szczeblu dwustronnym

UE nie wszczęła żadnych nowych sporów dwustronnych w 2022 r., ale w dalszym ciągu monitorowała przestrzeganie przez partnerów handlowych ustaleń ze sprawozdań zespołu ekspertów i wynegocjowanych porozumień.

- **Korea Południowa – zobowiązania w zakresie pracy.** Korea Południowa poczyniła dalsze postępy we wdrażaniu decyzji zespołu ekspertów ze stycznia 2021 r.⁷⁶ wydanej zgodnie z rozdziałem „Handel i zrównoważony rozwój” umowy handlowej między UE a Koreą Południową. W Korei Południowej w 2022 r. weszły w życie trzy podstawowe konwencje, w szczególności Konwencja nr 87 dotycząca wolności związkowej i ochrony praw związkowych, Konwencja nr 98 dotycząca stosowania zasad prawa organizowania się i rokowań zbiorowych oraz Konwencja nr 29 dotycząca pracy przymusowej lub obowiązkowej. Aby uzyskać więcej informacji, zob. sekcja II.2, lit. C powyżej.
- **Południowoafrykańska Unia Celna (SACU) – środki ochronne dotyczące drobiu.** Spór ten podlegał przepisom dotyczącym rozstrzygnięcia sporów, określonym w dwustronnej umowie o partnerstwie gospodarczym między UE a państwami Południowoafrykańskiej Wspólnoty Rozwoju. Dotyczył on nałożenia przez SACU (RPA, Botswana, Namibia, Eswatini i Lesotho) we wrześniu 2018 r. środka ochronnego na wywóz mrożonych elementów kurczaka z kością z UE, co doprowadziło do znacznego zmniejszenia wywozu drobiu z UE do SACU. Zespół arbitrażowy orzekł na korzyść UE w swoim sprawozdaniu końcowym z 4 sierpnia 2022 r. i stwierdził, że środek ochronny nie był proporcjonalny i wykraczał poza to, co było konieczne do naprawienia poważnej szkody bądź poważnych zakłóceń lub do zapobieżenia im. Ponadto opóźnienie między dochodzeniem a przyjęciem środka ochronnego było nadmierne i niezgodne z umową o partnerstwie gospodarczym między UE a SADC. Chociaż środek ochronny wygasł w marcu 2022 r., sprawozdanie zespołu orzekającego stanowi precedens dla SACU i uniemożliwiło tej organizacji przedłużenie okresu obowiązywania przedmiotowego środka ochronnego.
- **Algieria – szereg środków ograniczających handel.** 24 czerwca 2020 r. UE wszczęła postępowanie w ramach rozstrzygnięcia sporów przeciwko Algierii na podstawie układu o stowarzyszeniu między UE a Algierią, kwestionując pięć środków

⁷⁶ Sprawozdanie zespołu orzekającego opublikowano 20 stycznia 2021 r. i jest ono dostępne pod adresem: [Circabc \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/circabc)

(niezgodne z przepisami cła ochronne, zakaz przywozu samochodów, system licencjonowania przywozu, cła na 129 produktów i ograniczenia płatności w sektorze transportu morskiego). W wyniku starań UE na rzecz wynegocjowania rozwiązania w ramach konsultacji zniesiono trzy z pięciu zakwestionowanych środków (cła, niezgodne z przepisami cła ochronne i ograniczenia płatności). W grudniu 2022 r. Algieria uchyliła niezgodne z przepisami należności celne przywozowe (DAPS) w odniesieniu do wszystkich produktów objętych układem o stowarzyszeniu między UE a Algierią. Ponadto w listopadzie 2022 r. Algieria zmieniła ramy prawne dotyczące przywozu samochodów. W tym samym czasie Algieria wprowadziła również nowy system zezwoleń na przywóz, który zaprojektowano jako stopniowy zakaz przywozu i który ma obecnie zastosowanie do prawie pół miliona produktów, oraz inne sektorowe bariery w handlu (np. nowe wymogi w zakresie zgodności z regułami halal dotyczące produktów rolno-spożywczych), które zakłócają przepływy handlowe między sektorami. Algieria przyjmuje kolejne środki ograniczające handel i inwestycje, co sprawia, że lokalne otoczenie biznesowe staje się nieprzewidywalne i nieprzejrzyste. Komisja uważnie monitoruje sytuację i nadal jest zaniepokojona zmianami dotyczącymi wprowadzania nowych środków w 2022 r. i pierwszej połowie 2023 r.

- Niesprowokowana i nieuzasadniona wojna napastnicza Rosji przeciwko **Ukrainie** wpłynęła na zdolność tego kraju do zastosowania się do orzeczenia zespołu arbitrażowego w dwustronnym sporze w ramach układu o stowarzyszeniu z UE, dotyczącym ukraińskiego zakazu wywozu niektórych rodzajów drewna.

V.2 Odnowienie pul arbitrów na potrzeby sporów toczących się na podstawie umów zawartych przez UE

W grudniu 2020 r. ogłoszono publiczne wezwanie do składania wniosków dotyczących odnowienia puli arbitrów oraz oddzielnej puli ekspertów w dziedzinie handlu i zrównoważonego rozwoju na potrzeby zespołów orzekających ds. rozstrzygania sporów w ramach umów handlowych, których stroną jest UE. W ramach procedury dotyczącej tego zaproszenia komisja selekcyjna złożona z doświadczonych sędziów międzynarodowych i naukowców oceniła kandydatów w celu potwierdzenia, czy spełniają kryteria wymagane do powołania. Zwycięskich kandydatów powiadomiono w maju 2022 r., a nowe pule kwalifikujących się kandydatów opublikowano w czerwcu 2022 r.⁷⁷ Komisja będzie korzystać z tych nowych pul w celu przedstawienia wniosków dotyczących mianowania arbitrów i ekspertów ds. handlu i zrównoważonego rozwoju w konkretnych przypadkach lub w sprawie

⁷⁷ <https://circabc.europa.eu/ui/group/7fc51410-46a1-4871-8979-20cce8df0896/library/3b8c3460-b8f5-4bd2-8e32-08b68cf4d834>

wcześniej uzgodnionych wykazów w ramach odpowiednich umów dwustronnych z państwami trzecimi. Rada podejmie ostateczną decyzję w sprawie takich wykazów. Zgodnie z przyjętym przez Komisję zobowiązaniem do zapewnienia równej reprezentacji w arbitrażu, Komisja będzie dążyć do zagwarantowania równowagi płci przy włączaniu do wykazów lub w konkretnych sporach i będzie zachęcała partnerów handlowych, aby postępowali tak samo.